

Justus Zinzerling Joachim Carstens

Dissertatio De Thesauris

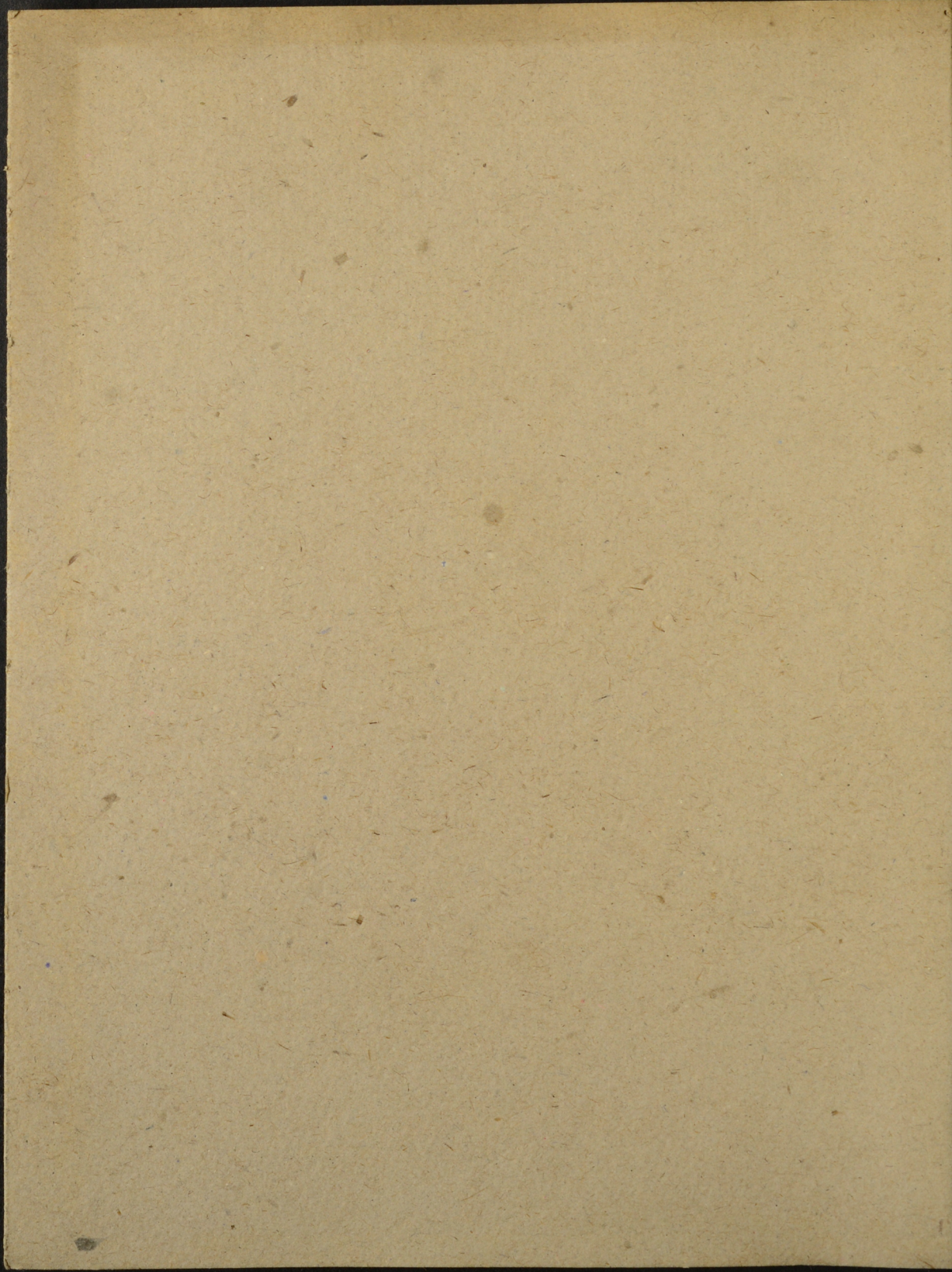
Rostochi[i]: Pedanus, 1621

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730897419>

Druck Freier Zugang

Fingerling - Kersters. Vert.
jhr. 1621.

36

DISSERTATIO
DE
THESAURIS.

Quam

OPITULANTE JEHOVA,

Permissu Amplissimi Jctorum Ordinis
in antiquâ & celeberrimâ ad Varnum
Academiâ

Publicè ventilandam exhibet

IUSTUS ZINZERLING
J. U. D.

RESPONDENTE

JOACHIMO *Saltvedel*
Rersiens Soltquellâ-March.

Ad diem XV. Septembris, in auroasi majore.

Matth. 6. 6. 19. 20. 21.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terrâ: Ubi ærugo & tinea demolitur: & ubi fures effodiunt & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo: Ubi nec ærugo neq; tinea demolitur: & ubi fures non effodiunt, nec furantur. Ubi enim thesaurus tuus, ibi & cor tuum.

Rostochi

Typis JOACHIMI PEDANI, Acad. Typog.

ANNO M. DC. XXI.

1621

3

LIBRARY

UNIVERSITY OF ROSTOCK

PHYSICS

Differtatio

DE

THESAURIS.

I.

THESAURI vocabulum (quod mediâ aetate aut non adeo imâ THENSAURUS scripserunt: scilicet quòd hac literâ interjectâ mollius proferri existimarent, ut deciens, viciens, totiens, quotiens, vicensimus, concenserrat, formonsus: Ant. Aug. lib. 2. emendat. cap. 6. Scholiast. Juvenal. Petri Pithœi Sat. 13. v. 199. Guil. Forner. 3. rerum quotid. 27. Dempsterus Paralip. ad Rosini antiq. Rom. lib. 7. c. 31. pag. 560.) sive ab antiquo Græco *θησαυρος* derives, cum Jul. Cæs. Scallig. exercitat. 78. & de causis. L. L. cap. 91. Joseph. Scalig. ad Fest. pag. 26. Christ. Beem. Orig. lat. ling. in AURUM; sive *θησαυρος* τὸ εἰς αὐτὸν ἵδμεν dictum velis, cum eodem Beemanno d. loco, Viç. Strigelio in cap. 2. Epist. ad Rom. ad Verb. *θησαυρος*, Alciat. de verb. signif. lib. 4. Covarr. in rep. cap. peccatum. p. 3. §. 2. n. 1. de R. iur. in 6. Donel. lib. 4. comm. cap. 14. Borchhold. de Regalib. n. 91. Joan. Fungero Etymol. *θησαυρος* τῆς τοφῆς audiunt, Connan. 3. comm. c. 4. n. 4. (ut omittam tertiam etymologiam Græcolatinum hoc vocabulum efficientis Isidori lib. 15. Orig. cap. 17.) vi utriusq; notationis plura significationis suæ ambitu includet, quàm Iustus Paulus in l. 31. §. 1. de acquir. rer. dom. definitione sua comprehendit: omneq; pretiosum quod fulgidum sit, radians, & coruscum, sive in præsentem usum coacerveretur, sive in futurum reponatur, secundum illos; omne verò quod in futurum reconditur, in superhabito memoriam reponentis exuerit, an retineat, secundum istos completetur.

A 2

2. Atq;

2. Atq; ita quidem res se habet, & passim apud diversos non inelegantes auctores legere est, neq; à receptâ vernaculè loquendi formulâ abhorret, quasvis congestas pecunias & divitias, quasvis pretiosa *κειμήλια*, omnia rara & chara hoc vocabulo indigetari, Donell. 4. *com.* 14. Quomodo Thesaurum S. Marci Venetijs, (quo de Sabell. *in hist. Venet. decad.* 3. *lib.* 6. & ex eo Phil. Camer. *medit. hist. cent.* 1. *cap.* 64.) S. Dionysij *κειμήλια* in fano Sancti-Dionysiano in agro Parisiorum; Andr. de Chesne *Antiq. Franc.* 1. *c.* 3. *pag.* 265. similesq; alibi adservatæ opes & ornamenta, aliorum thesauri & vulgi ore celebrantur. Isq; hujus vocabuli usus adeò jam olim inolevit, uti Persicam divitiarum & opulentia appellacionem *Gazam* (foran ab oppidi thesauris regijs cussodiendis destinati vocabulo mutuatam, Dempst. *paralip. ad Rosini antiq. lib.* 7. *c.* 31.) quam D. Hieron. *ad 39. Es.* per divitias; Servius *ad 1. Æn.* junctim per censum & divitias interpretatur; Suidas & Hesychius nostro vocabulo *θησαυρον* explicent. Quo sensu & fallente magnificarum rerum spe proverbium enatum *θησαυρος ἀνθερανης*; quo de Erasmo *in Chiliad.* Eodemq; planè qui divitias colligunt & thesauros struunt *thesaurizare*; id est, colligere; in sacris passim dicuntur: Fungerus *d. loco.*

3. Quodq; teste Celso *in l.* 79. *§.* 1. *de leg.* 3. Proculus ajebat, auidisse se rusticos tenes ita dicentes: Pecuniam sine peculio rem fragilem esse, peculium appellantes quod præsidij causâ seponeretur: Si qui, uti bellis civilibus factitatum idem adserit, & solens hodie fit, bellorum maximè & seditionum ingruente metu hujusmodi præsidium in necessitates emergentes in numerato adservent, rectè thesaurum ipsorum lato hoc sensu dici posse, viri docti observarunt: Alciat. *lib.* 4. *de verb. signif.*

4. Atq; hos aliosq; thesauros terræ infodi non infrequens est. Aliquando nimia diffidentia avaros adigente ut arcanas latebras fideis & aulis suis quarant, & vel Sylvano ipsi potius credant quàm Fidei: qualis fingitur Eucchio Plautinus *Aulul. Sen.* Fidei qualis item Simon iste Luciani *in Somnio*, sub lecticâ & præsepidum thesauris suis constituens: qualis & alius nomine ignobilis disticho tamen Platonis secundum Diog. *in vit. Plat.* *pag.* 206. aut Statyllij Flacci *juxta anthologiam* nobilitatus; cujus

Aulo-

Ausonianas duas & quattuor alias versiones congeſſit H. Stephanus in epigr. *ſelectis ex Anthologia* Unam Auſonij exhibere placet:

Theſauro invento, qui limina mortis inibat,

Liquit ovans laqueum, quo periturus erat.

At qui, quid terra abdiderat, non repperit aurum,

Quem laqueum invenit, nexuit & perijt.

Quis & ſimilibus ingratitude nis erga Deum, in hanc ſanitate erga proximum, & invidentiæ dicam ſcripſit Leo Philiſophus Nov. ſc. Hebræorum priſcorum de his deſoſſoribus ſententiam refert Bodin. *demonol. lib. 3. c. 3.* Herodis Sophiſtæ hanc in rem dictorium vide infra theſ. 8. Quandoq; fit hoc incendio, ſeditionibus, bellis & hoſtilibus invaſionibus, profectionibus etiam in longinqua loca, aut etiam proſtudio poſteritati in emergentes neceſſitates utibilem rerum gerendarum nervum relinquendi, & ſimilibus cauſis ſuadentibus, adeoq; inculpatâ cuſtodix curâ imperante, l. peregre. 44. ff. de acquir. vel amit. poſſ. Quomodo etiam non terræ ſolum ſed & aquis immerſa & abſcondita pretioſiora ſua habuiſſe quos conſtat. Refert exemplum recens de Nobili Germano, ſub tempus belli Germanici auſpicijs Car. V. geſti, Camerarius *medii. hiſt. cent. 1. cap. 63.* aliud ex Dione in Trajano Decebalæ Regis Daciæ, theſauros regioſ ſubter vadâ Sargetiæ amniſ; tum aliud ex Jornandæ *de reb. Gothic. Sigon. de Occid. Imp. Pandolph. Collenur. Gothorum exuvias Regis Alarici cum ingenti theſauro ſub Buſente amne reponentiam.* In quib; ut magna cura & diligentiâ fuerit cuſtodientium, major tamen cuſtodita eruentium fuit aut aſtuta aut felicitas.

5. Reconditas hæc opes, utut certorum adhuc & conſtantis memoriæ ſine dominorum, ipſi tamen Jcti theſauri vocabulo aliquoties dignantur. Exempla ſunt in l. item Labeo. 22. ff. famil. erciſc. l. theſaurus. 15. ff. ad exhib. l. peregre. pr. ff. de acquir. poſſeſ. gl. in §. theſauros. Inſt. de rer. diviſ. & in l. un. C. de theſ. lib. 10. An etiam in l. §. Neratius. ff. de acquir. vel amit. poſſeſſione? Reſpondebimus infra. Atq; inelegans non eſt regula, quâ adhibita diſcerni poſſe theſaurum propriè dictum (quo de infra theſ. 10.) ab impropiè & latè dicto, vult Zaſius *ad d. §. Neratius. n. 7.* Uti ſcilicet citra determinationem adjectam, in propriâ; cum illâ aliquâ poſtremo,

A 3

in hac

in hac impropria accipiendum sit: quam egregiam ipse manu-
ductionem vocat.

6. Similiter quod Princeps aut Respublica colligit ac recon-
dit, uti poscente rerum usu necessaria inde promantur, rectè the-
saurus ipsius hoc sensu vocatur. Nicol. Bestius *de pact. famil. illustr.*
pag. 730. Camerar. med. hist. cent. 2. c. 73. Quin & Germanica vox
Schatz ut privatorum sic etiam Principum & Rerump. recondi-
tis gazis competit: haud dubiè à censendo sive æstimando vult
Schätz deducta, quod magna istarum pecuniarum pars ex por-
tionibus secundum censum & æstimationem cujusvis rebus im-
positam contributis constet: uti inter diversas variarum pro-
fisco excogitarum exactio-
num species & appellationes aliquot
etiam hoc vocabulo venientes recenset in eleganti suà de con-
tributionib. disputatione Caspar Kloke JC. uti sunt Schlägelschaz/
Wieheschaz/ Betteschaz/ Ritchenschaz/ Taffelschaz/ inde & ærarium
die Schatzkammer. Nisi fortè rectiùs dicatur, à censu & æstima-
tione alioquin omnem etiam privatorum thesaurum dictum,
quod non nisi quæ magni æstimamus, reponamus.

7. Utq; pecunijs publicis thesauri nomen imponitur ho-
dieq; sic & inde vocabulum adsciscunt illarum administratores,
uti Thesaurarij (quod nomen & olim in Ecclesiâ obtinuit Sa-
crista sive custos ornamentorum & vasorum sacrorum, *c. perlectu.*
dist. 25. Matth. Steph. lib. 1. Instit. lur. Can. cap. 8. n. 25.) Principum
vocentur. Varia illorum genera annotat Fr. Raguellus *Indice des*
droits Seigneuriaux, in verb. Thesoriers. Bernard. de Girard Seigneur
d' Hailan, *de l' estat & Succes des affaires de France, liur. 4. pag. 379. b.* Pul-
chreq; (ut $\epsilon\upsilon\ \mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\omicron\ \omega$ hoc tangam) Harmoniam hac in parte
officiorum modernorum in Galliâ cum veteribus instituit Bu-
dæus *annot. prioribus in Pand. ad tit. de quaestorib. & ex Budæo & Joh.*
Pyrrho Barth. Chafs. Catalog. glor. mundi, pag. 6. cons. 16. uti Gene-
rales Financiarum respondeant præfectis ærarij; Receptores verò
generales, Tribunis ærarij; Receptores particulares, coaratori-
bus, $\delta\omicron\mu\delta\epsilon\kappa\ \tau\omicron\upsilon\varsigma$; Contrarotulatores Antigraphis, observatori-
bus, custodibus. A Budæi tamen temporibus toties hæc officia
tantopereq; reficta & in artem tam obscuram redacta fuisse, ut
vix quisquam, nisi sit in illorum, qui has tenebras illis invexerunt,

runt, cabalā nutritus, quidquam intelligere possit, justè conqueritur Hailan, dicto loco. Tum illa etiam comparatio Budæana cum grano salis est accipienda: quòd complura sit elicere, quæ magnam differentiam inter istos antiquos & hodiernos officiales efficiunt: uti etiam longè diversa olim apud Romanos fuit ærarij administrandi ratio: quod & ipse annotat Bud. dict. loc. in paulo præcedentibus, Chafsan. considerat. 21. Steph. Gratian. discept. forens. c. 304. n. 1. Bursat. tom. 3. consil. 325. n. 26. qui & Menoch. Curt. Dec. Comensem & Alciatum in consilijs allegant ad hoc, & Perègr. de jur. fisci.

8. Idem verò hoc nostrum vocabulum per metonymiam pro gazophylacio, cimeliarchio, &, ut Fungèrus loquitur, pro penu & promptuario rerum pretiosarum, sive ipsius thesauri repositoio reconditoriove, ut Waserus de antiq. num. Hebr. c. 19. non infrequenter ponitur. Alciat. 7. parerg. 1. Quomodo & Cicero Memoriam vocat omnium rerum thesaurum. Scitumq; est quod Agellius narrat: Servium Sulpicium quid Favissæ Capitolinæ essent, sciscitatum à M. Varrone inter alia edoctum, Q. Valerium Soranum solitum dicere, quos thesauros Græco nomine appellarent, præcos Latinos flavissas dixisse, quod in eos non rude æs argentumq;, sed flatu signatæq; pecunia conderetur. Conjectare igitur se detractam esse ex eo verbo secundum literam, & favissas esse dictas cellas quasdam & specus quibus aditui Capitolini uterentur ad custodiendas res veteres ac religiosas. Agell. Noct. Att. lib. 2. c. 10. referuntq; Ferrar. & Tuning. ad S. thesauros. l. de rer. divis. Alciat. d. loc. Sic carcer Messeniorum, in quem Philopæmenes conijciebatur, Thesaurus nuncupatus fuit, testibus Plutarcho in Philopæmene, Livio lib. 40. hist. ab urb. cond. & ex his Theod. Zuing. theat. vit. hum. vol. 23. lib. 2. p. 3966. pulchrè Jos. Scalig. ad Fest. in Favissas. pag. 62. annotatq; hoc inter alias apud diversos populos carcerum appellationes Salsmannus in enodas. vocabulorum rariorum ad vocem CORVI. Indubiè quòd quemadmodum in thesauros reconduntur & inde sumuntur ea quæ utibilia sunt, sic in carceres compingantur & ex iisdem seu promptuariâ cellâ depromantur facinorosi ad supplicium: uti ferè Sofia Plautinus ait Amphitr. Act. 1. Sc. 1. Nec dubito hunc locum ob oculos habuisse Tertull. cum in Apologet. cap. 47. gehennam describit, quod sit ignis arcani subterraneus ad penam thesaurus. Hanc etiam interpretationem alteri antè in conjectan. ad Varron. p. 110. à se factæ Scaliger ad illum locum Varro nis de L. L. lib. 6 præfert. Sed quod Delphis in æde for a men ad latas est quoddâ,

thesaurus

thesauri specie, quod Græci ὀρυζαλὸν dixerunt. Verba ejus ad Festum sunt: Thesauri specie, b. e., ad modum illarum fauissarum, quod Græci θησαυρὸς vocant. Addit ibidem hac eadem translatione dixisse Nævium in suo Epithaphio:

Itaq; postquam est Orci vo traditus thesauro. i. e. sepulchro.

Quod & Desid. Herald. apologet. Tertull. d. lo. monet, cum adserit thesaurum sapissimè pro reconditarum rerum & quasi ἀποθέτων repository dici. En igitur quàm, ut in pluribus alijs, sic & in fauissa & thesauri vocabulis Usus suam exercuerit tyrannidem. Reciprocam tamen esse hanc translationem non indignum est notatu, & uti thesauri nomen carceribus, sic vicissim horum illi competere: Philostrat. de vit. Sophist. lib. 2. in Herode ex versione Morellianâ: Enimvero decere aiebat (Herodes Sophista) rectè opibus utentem, egentibus quidem suggerere ne egeant; non indigentibus etiam, ut ne forte veniant in egestatem. Opes verò non ferentes & parsimoniâ coërcitas mortuas appellabat. Thesaurus, ubi quidam pecunias recondunt, divitiarum carceres nuncupabat. Quod Valascus in sin. quæst. 15. ex Ferrand. Aduensi ait, Ruffinum Corinthium thesauros Pluti carceres appellasse, fortassis aut hic ipse est locus Philostrati, ubi signatè πλῆττα δεσμοτήρια, aut ex illo expressus.

9. Quin & in ejusdem ipsius vocabuli usu eò itum fuit, ut in sequiorem partem abreptum quorumvis malorum cumulum sæpè denoter. Quod Nonius Marcellus in Plauto observat his verbis: Thesaurum etiam pessimæ rei copiam dici Plautus voluit: Amphitr.

Qui domi uxorem meam impudiciâ impedivit, teneo thesaurum stupri. Hinc thesaurus iniquitatis in sacris, Matth. 6. v. 10. thesaurus iræ, ad Rom. 2. v. 5. thesaurus mali, Plaut. in Mercar. Et in Gnomis paræmijis q; à Grutero editis tom. 1. pag. 229.

θησαυρὸς ὄστι τῶν κακῶν καὶ κακῆ γονῆς.

Quod & notat Doctor, hospes & compater noster p. m. Rittershus. ad §. thesauros. I. de rerum divis. Explicatiùs insuper significata thesauri tradit Waserus de antiqu. num. Hebr. c. 19.

10. Hactenus de vi hujus vocabuli latè sumpti ampliter se diffundente. At quod alibi faciunt JCrī, id & hic usurpasse ipsos perspicuè palàm est, ut nomen multis alijs rebus vi ingenitâ commune, uni alicui proprium fecerint, simpliciterq; prolatum. de

de illâ solâ intellectu voluerint. Thesaurum igitur strictè accèptum sibi minùs primus certè nec imus illorum definiit, quòd sit *vetus quædam depositio pecuniæ, cujus non extat memoria, ut jam dominum non habeat: l. 31. §. 1. ff. de acquir. rer. dom.* Alciatus leviter immutat: *Est pecunia ab ignotis dominis vetustiore tempore supra hominum memoriâ reposita: lib. 7. parerg. c. 1.* Casiodorus item: *Est depositiva pecunia quæ longè vetustate competentes dominos amisit. 6. var. epist. 8.* Cur tam variè? Verisimile est non potuisse ipsos concoquere id depositio, quòd non prædicetur *συννόμιος*, de thesauro, eveniatq; ut causa prædicetur de suo effectu in casu recto. At verò excuset Jctum definitionis auctorem, non solum quòd & ipse Justinianus fidejussionem definit obligationis accessionem, §. 5. *Inst. de fidejuss.* quòdq; Philosophi ipsi & Medici hujusmodi prædicationibus per concomitantiam in definitionibus suis utantur, illaq; apud ipsos, teste magno nostri ævi Philosopho, magni fiant; sed & quòd, cum hanc definitionem effingeret, non in illis versabatur disciplinis in quibus ad vivum omnia reseranda, Arist. 1. *Eth. 2.* Imperatoris Leonis definitio forsan ad nauseantem stomachum magis fecerit, quàm thesaurus explicatur, *condita ab ignotis dominis tempore vetustiori mobilia: Sive, ut Cujac. præfert, & l. 2. C. Theod. h. t. ad stipulatur, monilia.* Forsan & altera Imp. Friderici *lib. 1. Constit. Sicularum, tit. 58. Constit. 2.* ubi thesauri dicuntur *pecuniæ absconse, quarum domini per probationes dilucidatæ reperiri non possunt.* Hæreatq; hic & in similibus menti, quòd ad usucapionis definitionem Donellus *5. com. cap. 5.* exclamat: *Hanc libertatem & alios & juris authores in scribendo sibi sumpsisse, ut quamvis de eadem re scriberent, alijs tamen atq; alijs verbis uterentur arbitrato suo, dum aut vitant fastidium similitudinis, aut putant hoc vel illud magis rei convenire.* Non abludit à Jctorum & Imp. thesauri definitione illa Virgilij descriptio, *1. Æn. v. 262.*

————— *veteres tellure recludit*

Thesauros, ignotum argenti pondus & auri.

Nec tamen de verè thesauro isthic sermo. Et vox *ignotum* ut capienda sit, viri docti isthic explicant, inter quos & cujus memoria nobis semper sancta, Fr. Taubm. *in comm. ad Virgil. edito pag. 369. col. 1.*

II. Pecuniæ vocabulum in Jcti definitione probè altera Imperatoris definitio explicat, quòd non in illo significat, quo

B

nummos

nummos solum, sicut aurum, argentum, aes signatum, sed quae
quamvis rem aliam mobilem denotat, sit accipiendum, l. 178.
l. 222. de V.S. Boc. c. 3. de regal. n. 177. Muscatel. prax. crim. tit. ult. n. 74.
Nec tamen instrumenta huc pertinent, Oldr. consil. 163. alleg. ab
Afflic. lib. 1. Const. Sic. 59. n. 1. Muscat. d. lo.

12. Ceterum ut thesaurus id sit quod esse dicitur, duo con-
junctim pleriq; interpretes videntur requirere: I. ut nesciatur
quis eum deposuerit: II. Ut sit absconditus ex tempore memo-
riam hominum excedente, d. l. 31. §. 1. ff. de A. R. D. Barbat. vol. 4.
consil. 39. n. 1. ubi remittit ad illos qui immemorabile tempus expli-
cant: Barbos. ad l. 8. §. si fundum. n. 27. solut. matrim. Gutierrez de
tutel. p. 3. c. 26. n. 2. & var. quest. civil. lib. 4. cap. 36. n. 3. Menoch. con-
sil. 649. Ant. Clar. Sylvius lib. sing. ad Leges tam Regias quam XII. tabb.
ubi signatè centum annis hoc tempus definit, per l. hoc iure. §. du-
ctus aqua. ff. de aq. quotid. & ast. l. an usufructus. ff. de usufr. Mihi rem-
penitius intuenti videtur ex uno & simplici requisito duo esse
efficta (quomodo ferè in requisitis consuetudinis factum obser-
vasse mihi videor) & ut thesaurus sit, sufficere si nullis argumen-
tis constet quo depositore pecunia sit recondita: (quod & ad-
struit Nebesstrà decis. 9. p. 112.) idq; si adsit, aequè non obitare quo-
minus hæc pecunia thesauri jure censeatur, quod certis indicijs
constet intra memoriam hominum depositionem factam; ac
non juvat immemorabile depositionis tempus, uti fiat thesaurus,
si vel ex inventa simul epistolâ (qualem adjici quandoq; solitam
fuisse constat ex Donat. ad prol. Eunuchi) vel documentis alijs in-
fallibilibus de vero depositore certa fides fiat: quod posterius &
monuit Gutierrez de tutel. d. part. 3. cap. 26. n. 4. & 4 var. quest. jur.
civil. c. 36. n. 5. Barbos. d. loc. n. 26. Idq; non solum ex paritate
rationis & naturalis æquitatis, sed & quod vetustati temporis
temperamentum & modum adjiciat Jctus, ut jam dominum non ha-
beat: vel saltem quod ut jura, sic in libris juris definitiones si com-
prehendant ea quæ ἄνθρωπος τὸ πλεῖστον accidunt, præteritis quæ ἔτι
πικρὰ ἔστιν, ad quæ tamen per analogiam quandam aptari pos-
sint, veniam mereantur, l. 3. ff. de LL. uti etiam illæ, quæ ex com-
muni populariq; consuetudine conceptæ sunt: ut hoc quidem
non ineleganter explicat Fr. Conn. 3. Comment. cap. 4. n. 3. suæq;
sen-

Sententia ad stipulatorem invenit Frid. Scot. *resp.* 15. n. 17. *lib.* 6. teste Menoch. *consil.* 649. n. 6. & novissimè Gilkenium ad §. *thesaurus*. l. de *acquir. rer. dom.* n. 39. & *seqq.* qui adserit fieri posse ut pecunia nondum per annum imò ne mensem quidem adspota, in thesauri causam deduci possit, adducto exemplo puellæ, naufragi planè incognoscibilis cadaver in ulnarum amplexu bulgam aureis refertam continens, in litore Frisæ inventientis. Simile fuisset, quod ad Albis ripam hauri ita dudum contigit, quum piscatores sceleton hominis catena aurea circumtita annidatâ halsbripi ad hæsum offenderunt: nisi ex catena constitisset de persona, quæ paucis ante annis cum alijs in eadem cymba vectis impetu glaciei submersa fuerat. Sed in orbitam. Videtur idem nobiscum quæ temporis vetustatem velle Bursat. *consil.* 209. n. 12. *rom.* 2. cum ait: *Thesaurus probatur ubicunq; reperitur pecunia abscondita, ab ignoto, vel ubicunq; per tantum tempus stetit recondita ut ejus non extet memoria.* Nec abludit adeò Molina de l. *l. 1. tract.* 2. *diff.* 53. ubi duo requisita quidem facit, sed quæ ipso effectu unum constituent: *Unum*, ait, *ut fuerit quondam repositus*: *Alterum*, *ut tantam intercesserit tempus, quod domino jam careat.* Quo obtento corrumpit alterum quod consecutarium inde faciunt Barbos. ad l. 8. §. *si fundum*. n. 26. ff. *solut. matrim.* Guttierrez de *tutel. d. loc.* n. 4. & d. *quest.* 36. n. 6. nempe hujusmodi pecuniam de cujus depositore nullis indicijs constat, ex circumstantijs tamen fides certa fit non superare hominis memoriam ejus depositionem, tanquam rem vacantem fisco cedere, ex l. 1. *pen. C. de bon. vacant.* Nec dictum Baldi in l. 1. *post princ. de rer. divis.* ab illis allatum nos etiamnum expugnat, nisi antiquas etiam thesaurorum depositiones loco suo ex linea modorum adquirendi Iuris Gentium motos velimus. Iunge Don. 4. *comm.* 14. *initio.* Aliud est cum vel ex syngrapha adjecta vel alijs certis conjecturis apparet de depositore, qui tamen heredes non reliquerit. Tunc enim tanquam rem vacantem fisco cedere verius est: l. 1. *pen. C. de bon. vacant.* Barb. d. *loc.* n. 26.

13. Quid igitur dicendum, si talis pecunia inveniat ex cuius inscriptione constet illam intra memoriam hominum signatam fuisse? Thesaurum esse simpliciter negant, & emptorem, legibus de thesauro scriptis nihil juvari volunt Alciat. 7. *patere*. 1.

n. 2. in f. Garf. de expens. c. 22. n. fin. Barbof. ad d. l. 8. §. si fundum. n. 25. in f. ff.olut. matrim. Gutierrez de tutel. d. lo. n. 3. & lib. 4. var. quest. civil. cap. 36. n. 4. qui & Andream Siculum in conslijs, Forcatulum in dialogis, & alios allegat. At verò thesaurum esse nil erubescimus dicere ex modò dictis thes. præced. Si scilicet alioquin nullæ verisimiles conjecturæ de vero depositore appareant, neq; ex adjectâ scripturâ, neq; etiam loci qualitate: putâ si in loco remoto, ad quem cuius quidvis faciendi causa accessus patebat, inveniatur. Nam si novitia sit pecunia & in nuper emtis ædibus eruatur, faciliè suboriri possunt & cumulari præsumptiones pro venditore: vide Regneri Sixtini consilium, n. 26. Caterùm quod Artesiensis cameræ judicio Curator Pauperum, adversus legatarium ædium dominum thesaurum in illis inventum ex hoc fundamento, quòd Philippis argenteis intra 400 annos cufis constaret, obtinuit: in illo non deesse putamus quòd juris & æqui observans desiderare possit. Refert Renat. Chopp. de morib. Paris. lib. 1. tit. 1. n. 30.

14. Nec difficile puto futurum decisu ejus onus hic sit probare, inventoris non extare depositionis dominive memoriam & thesaurum esse contendentis, an vindicantis, qui extare memoriam adfirmat, thesaurum negat? Regnerus Sixtinus in elegantis consilio suo de invento thesauro n. 23. tom. 1. Marpurg. consil. 13. quòd & Gylmanus exhibet integrum lib. 2. rer. judicat. in Cam. Imp. cap. 52. presso tamen nomine. Is, inquam, ei qui adserit pecuniam aliquam thesaurum esse, onus probandi incumbere ait, & allegat Joan. Fabr. ad §. thesauros. l. de rev. div. Joan. Plat. in l. un. C. de thesaur. Barthol. Socin. in l. 3. §. Neratius. n. 7. de acquir. poss. Idque etiam ferè voluit Valasc. quest. emphyt. 15. n. 8. Barbof. ad d. l. 8. §. si fundum. n. 26. & ex eo Gutierrez de tutel. d. p. 3. cap. 26. n. 6. & dist. quest. 36. n. 7. Ego verò non video cur hic non debeat obtinere regula, ei qui agit incumbit probatio, & Actore non probante reus absolvitur, vid. §. commodum. & ibi not. Inst. de interd. Atq; hoc etiam voluit Burlat. tom. 2. cons. 209. n. 12. allegans Ang. Aret. in §. thesauros. Inst. de rer. divis. Menoch. cons. 649. n. 6. Quis tamen omnibus dubij aliquid hæret propter alterum, quod faciunt, thesauri requisitum, vetustatem temporis, sive immemorabile tempus:

tempus: quam absq; *αἰετὸν* illa ut jam dominum non habeat, accipiunt: quod jam antè notatum. Ac verendum, ne si quis pertinaciter huic sententiæ insistat, ne cirtorum quis, hoc jus ex Scholasticâ Magistri interpretatione edoctus, in ICro *εὐνοίας* juris æquè ac Calliopi in Lavinio neglectum τὸ πᾶσι reprehendat, postquam in Prologo Eunucli Terentiani hæc pueris explicantur:

Idem Menandri Phasma nunc nuper dedit:

Atq; in THESAURO scripsit causam dicere

Prius, unde petitur aurum, quare sit suum,

Quam ille, qui petit, unde is sit thesaurus sibi:

Aut unde in patrium monumentum per venerit.

UNDE PETITUR eleganter vocat reum, quod pluribus exemplis pulchrè Muretus in notis ibidem illustrat. Idem, quod asseruimus, decidit *Nebelstrã decis. 9. pag. 112.* Circumspici itaque considerent pecuniosi homines, qui thesauros suos custodiæ gratiã defodiunt, ne nimia diligentia heredibus suis, quibus prospectum cupiunt, opus suas ereptum eant ipsi: & in eostorqueri possit quod apud Plautum est:

Qui cavet ne decipiatur, vix cavet cum etiam cavet.

Etiã cum cavisse ratus, sepe is cantor captus est.

Memnisse enim debent si ab alio inveniantur vel dimidiam partem vel etiam (si fundus alienetur) totum alijs cessurum, nisi fides certa de facta ab ipsis depositione fiat: Adeo res periculosa hæc est, & vel servando ægrè servatur pecunia: Matth. de Afflic. *ad Constit. 59. Sicil. n. 3.* Nec, si destituatur alijs verisimilitudibus, adeo patrociniabitur hæc conjectura, quod quæ in ædibus facta, ab inhabitantibus facta præsumantur: ut docet *Nebelstrã decis. 9. pag. 112. vers. imò.*

15. Liceat mihi hic annotare unum atq; alterum quod perperam scriptum alicubi mihi à præclaris viris videtur. Adferunt pleriq; qui quæstionem thes. 13. & 14. positam ventilant, auctoritatem Johan. Fabri *ad §. thesauros. n. 1. l. de rer. div.* quasi is quod Sixtinus, Barbos, Guttierrez, alij adstruunt jam olim asseruerit. At verò istum demum illum qui thesaurum esse adfirmat probandi onere juxta *l. si arbiter. ff. de probat.* fatigat, cum poscit medietatem

in suo fundo ab alio inventi & occupati thesauri: Hoc factum demum reum in exceptione actoris partis sustinentem ad probandum id in quo se fundat teneri; non verò primùm probationibus onerari debere, adfirmat. Atq; hoc idem est quod voluit Petrus Ravennas in *Compendio Juris*, quem in hac materiâ epitomat Christoph. Zobelius *part. 2. diff. Jur. civil. & Saxon. diff. 62. conlus. 16.* Casus verò isthic ita legi debet: *Quando quis extraxit pecuniam ex fundo tuo, ubi fuerat abscondita, & tu petis medietatem, dicens esse thesaurum, ille qui extraxit dicit contra, quod pecunia thesaurus non sit; teneris hoc probare, quod ea sit abscondita ultra hominum memoriam, secundum ea quæ habentur in l. si arbiter. Illi verò, qui dicit pecuniam esse suam & se eam abscondisse, incumbit onus probandi quod eam pecuniam in alieno reposerit vel absconderit, & quod hoc sit intra memoriam hominum.* Et sic ferè & Faber *d. lo. inq;* hunc sensum rectiùs, quàm ab alijs in alium, allegatur à M. Ant. Peregrino *lib. 4. de jure fisci, tit. 2. n. 10.* Adde his ego, & quod modò dixi, repeto. Non utriq; eodem momento exigi probationes, sed ritu in judicijs recepto: ut scilicet actor primò probeat non extare memoriam *juxta alleg. text.* Quod si ex accitis ad testimoniũ immemorialitatis, constet aliud quàm actor intendit, absolvitur reus: Si verò secus; jus probandi id quod in exceptione ait integrum habet. Ultima verba & quod hoc sit intra memoriam hominum, otiantur: perinde enim est, si sit supra illam. Depravatè Ravennatis illud dictum excusum est, ad quod cum non adverterint novissimi editores, & verò in illis, quæ hauriunt ex hujusmodi libris, sæpè acquiescant Judices inferiores, dignum notà visum fuit: nec illa differentia inter Fabri casum & alium, ad cujus decisionem allegatur, tacito axe prætervehunda, ne dissimilitudo illorum lateat. Verè Duarenus *ad l. 3 §. 3. ff. de acquir. poss.* *Dissimilitudo & varietas reperitur, quæ varium jus inducit. Sed ea ab omnibus non perspicitur, sed ab attentissimis tantum & exercitatissimis. Aded verum est quod Plato dixit, sapientiũ esse similitudines rerum & dissimilitudines cognoscere.*

16. Quid verò? si aut de vetustâ immemorialiq; depositione, aut de recentiore, pecuniæ tamen pro adespotâ bonâ fide habitæ, & legitimo tempore possessæ, post usucapioni præfixum tempus, documenta inveniantur certum hominem declarantia qui depo-

deposuerit, qui aut ipse superstes sit, aut heredes etiamnum superstitis reliquerit, usucaptumne dicemus thesaurum? Non observavi tactum hoc ab illis quos hac in materia legi. Nec video tamen qui non adfirmare debeam.

17. Cognito quid sit Thesaurus, & quæ requirantur uti sit id quod esse dicitur, videndum, si ex obscuro revertatur, cujus comodo cedat. Ac quandoquidem dominium thesauri non amittitur, etsi quis locum thesauri reconditi memoriâ non teneat, *l. peregrè. pr. ff. de acquir. vel am. poss.* heredes etiam, licet ignorent res hereditarias, nihilo minus tamen dominium defuncti continuant. *§. sui autem. 3. Inst. de hered. quæ ab intestato def. l. cum heredes. ff. de acquir. poss. l. heres in omne. ff. de acquir. hered. l. ii. de lib. & posthum.* videbatur, quamdiu heredes superstites sunt, etiamsi de depositione pecuniæ ipsis non constet, per naturam tamen rerum & juris regulas fieri non posse, ut deposita pecunia dominum habere desinat. At propter nostram ignorantiam, quod si qui sunt domini ignoti sunt, ut loquitur Imp. in *l. un. C. h. t. inductura* fuit, uti desisse habere dominum putetur, *l. 31. §. 1. de A. R. D.* Non solum ne diutinæ & immemoriales possessiones turbentur, nihilq; possideri possit quod non subiaceat evictionis periculo; (quod vetustis quidem depositionibus convenit, at solis.) sed ut ne dominia rerum sint in incerto; quod & in recentiores depositiones quadrat. Quod verò aliud absurdum secus inde consecrarium facit Anton. Clar. Sylv. *lib. sing. de LL. cap. 23. pag. 522.* forte nempe ut plus hominis constitutio in usucapione possit, quam Dei in vetustate, metuo ne ex tali absurdi extinctione aliud subabsurdusculum (sin ita licet) recidivum repullulet.

18. Hic verò mirum, quam variaverint consuetudines & leges. Antiquissimis temporibus cum apud Coos Jonici adolescentis jactum retis à piscatoribus emissent, extractâ magni ponderis aureâ mensa, eaq; tripode, cum neq; Coi neq; Milesi se expedire possent utris adjudicanda esset, Apollo consultus NEUTRIS respondit, sed in tota Græcia sapientissimo: Thaleti ergo data, & tandem cum per aliquot Sapientum hoc sibi non arrogantium manus ambulasset, Apollini Didymæo consecrata fuit. Diog. Laërt. in *Thaleta pag. 19.* & ex eo P. Ærodius *rez. judicaz.*

judicat. lib. 1. c. 1. Chopp. lib. 2. de dom. Franc. cap. 5. n. 9. Petrus
 Geeg. Syst. univ. juris lib. 3. c. 11. n. 2. Simile planè narrat Suetoni-
 us de adolescentibus Romanis Hostiæ bolum mercatis, inter
 quos & piscatores extracta sporta auri obsuta lis orta fuerit utrius
 esset: sed tacito, quid judicatum fuerit: refert P. Ærod. d. loc.
 Plato XI. de LL. vix permittit thesauros inveniri: ipseq; , qui pa-
 rentum suorum non fuerit, nec reperire optet unquam, nec, si
 reperiat, moveat; nec accipere suadentibus credat: quod non
 oporteat κινῆν τὰ ἀκίνητα; quod εἰς παίδων ἡμεῶν ἔ ὑμφορα
 τὰ βιωῶν; tum quod antiqua lex sit, ἃ μὴ κατῆς, μὴ ἀνέλα.
 Si quis fortè in thesaurum incidat, vult Magistratui indicinam
 fieri, Delphos mitti, tripodem consuli, quid de eo fieri oporteat.
 Indicantibus præmium, libero virtutis opinionem; servo liber-
 tatem: celantibus pœnam, libero ignominiam, servo capitis
 supplicium præscribit. Superstitiosè hæc omnia nimis: & for-
 tean etiam quod Theod. Marcilius ad sæpe d. S. thesauros. pag. 231. ait,
 nimis scholasticè.

19. Multum desciverunt ab hac religione Imperatores &
 Legislatores alij. Tantùm enim abest ut inveniri noluerint, uti
 etiam inventos alij quidem totos, alij magnam partem fisco avi-
 dissimè vindicarint. Quidam pro distinctione loci & diversi ge-
 neris inventione privatis vel totos vel dimidios reliquerint.
 Mihi hæc reputanti in mentem venit similitudinis, qua Traja-
 num usum ferunt, cum fiscum hominis lienj similem esse dixit.
 Scilicet ut corpus tanto magis macrescere ajunt, quanto is gran-
 dior evadit: Sic tanto tabescere singulorum loculos magis,
 quanto fiscus distendatur ampliùs. Prout igitur lienosus fuit
 Reip. systema, fiscus etiam uti aliorum, sic & thesaurorum,
 quum inventi fuerunt, accessu distentus magis fuit ac amplifica-
 tus. Nec tamen notarim hac nota rempublicam egenam, pres-
 sam, & laborantem. Vide & quæ dicuntur *infra* th. 21.

20. Atq; en syllabum illorum quos notavi avidiusculè in-
 hiasse thesauris: I. Constantinus Imp. indistinctè medietatem
 inventi thesauri, si inventor sponte se deserat, fisco adjudicavit:
 integrum verò, si quis occultet, & invenisse prodatur. *Li. C. Theod.*
de thes. II. Nicephorus totos ademit: Cedreno teste, quem lau-
 dat

dat Cujac. 9. obs. 37. III. Gothorum Reges perinde integros sibi
 vindicarunt, Casiod. 6. var. 8. Petr. Gregor. lib. 3. c. 11. n. 6. Ren.
 Choppin. de doman. Gall. lib. 2. cap. 5. n. 11. IV. Siculis & Apulizæ
 Legibus Guil. I. Frid. II. Sicilizæ Regum, thesaurus eodem per-
 venit: *Constit. Neap. 59.* & ibidem Matth. de Affict. P. Gregor. lib. 3.
syn. jur. c. 11. n. 6. quam ideo summæ iniquitatis postularunt Sici-
 li, Summonte lib. 2. *hist. Neap. cap. 3.* allegatus ab Arnisæo de *lurib.*
Majest. minorib. c. 6. n. 27. V. In Galliâ antiquis temporibus re-
 gnante Lud. IX. jam ante 360. annos Regis constitutio omnem
 aureum thesaurum fisco, argenteum proprietario tribuit: cujus
 rei decreta sub an. 1259. & 1261. à Senatu Paris. facta extare ait
 Choppin. de dom. lib. 2. tit. 5. n. 9. P. Gregor. d. cap. 11. n. 6. Con-
 nanus ait, quandoquidem res vagantes loci Regulo altam justiti-
 am habenti adjudicentur, inde inductum ut in thesauro idem
 receptum velint. At rectè hoc improbat: quòd res vagantes
les espaues omnino aliud sint à thesauro. Add. Chassan. *consuet. Burg.*
de iustit. §. 1. verb. Espaues. n. 1. Fr. Raguell. *Indice des droicts Royaux.*
verb. Espaues. Quod tamen strenuè affectum à Procuratore Regio
 Ambiano, ibidem narrat Joann. Gall. *decis. 293.* & ex eo Joan.
 Papon. *recueil d' arrests, liure 13. tiltre 7.* Eò tamen res redijt ut
 inventus in proprio distribuendus sit inter inventorem & loci
 dynastam meri imperij potentem; si in alieno, inter hos duos &
 loci dominum. Papon. *dict. loc.* ubi Joan. Chenu *in addit.* allegat
 Joann. Gall. Chopp. lib. 2. de dom. Fr. tit. 5. n. 11. & 12. Caron *au 3.*
des Responces, chap. 20. VI. Apud Hispanos Lege Regiâ quinta tan-
 tum (alij legunt quarta) pars inventori relinquitur, reliqua in
 fisco coguntur, lib. 7. tit. 12. lib. 6. *Ordinat. Covarr. in relect. c. pecca-*
tum. p. 3. §. 2. n. 4. de R. l. in 6. Alia tamen ab his notat Gomez. *ad*
legem Tauri 45. n. 51. VII. In Europæâ Sarmatiâ quam Poloniam
 vocamus, cum Sbigneus, alter è filijs Vladislai Regis, totum the-
 saurum sibi vindicaret, nimirum in arce Plosensi, quæ sibi desti-
 nata erat anno 1202. inventum: Boleslaus frater natu grandior
 sibi eundem arrogavit jure Regio. Remisit tamen Boleslaus,
 alijs se interponentibus, & fratri medium concessit: refert ex
 Cromero *in reb. Polon.* Choppin. de dom. Franc. 2. c. 5. n. 11. IIX. E-
 duardus I. Angliæ Rex statuit thesauros de terrâ, domini Regis
 esse

C

esse, nisi in templo vel cœmiterio invenirentur, eoq; casu aurum Regis fore, cum argenti dimidiâ parte, residuâ parte Ecclesiæ attributâ, in *leg. Saxon. Lambardi*, laudante P. Gregor. *Synt. lib. 3. c. 3. n. 6.* & Renato Choppino *de dom. Franc. lib. 2. cap. 5. n. 10.* IX. Richardus II. Rex Angliæ vi armatâ persecutus nobilem sibi subditum, quod erutum in loco proprio thesaurum tradere sibi recusaret, Giral. 9. *hist. Fr. in Phil. Aug.* laudante Camer. *medit. histor. 1. cap. 63. pag. 286.* Arnis. *de jurib. Majest. minoribus, cap. 6. n. 27.* Chopp. *de dom. Franc. lib. 2. cap. 5. n. 10.* Historiam breviter exhibet Andreas du Chesne in *Antiquitatibus Franciæ lib. 1. cap. 141. quod est de Lemovicio*, his verbis: *Chalus, ou l' on tient qu' un Seigneur d' iceluy trouva souz terre l' an 1199. les images d' un Empereur, de sa femme & des ses enfans, asû à une table, le tout de fin or, & que le Roy adverty de ce les voulant avoir contre son grè le fist astieger au Chasteau, ou il fut tué d' un coup de fleche.* Tollendus igitur turpis error typographicus non solum originarius ex Camerarij libris, sed & alter ex eo tradux ex Arnisæo & Caulacum Lemovicum urbs nominanda, & Utopienfes alteri Lemvoici exterminandi. X. Decuriæ exemplorum apicem imponat tandem jus antiquum patrium. Textus Juris Saxonici celebratissimus est *Landrecht/ lib. 1. artic. 35.* Das alle Schätze vnter der Erden begraben / tieffer denn der Pflugt gehet / gehören zu der Königlischen gewalt: id est, habenti merum & mixtum imperium. Ubi quidem aded verisimile non est auctorem hujus legis de thesauro, perinde ac enumerati Principes alij, sensisse: quod & P. Heig. suboluit, *1. quest. 13. n. 65. & 66.* & expressius adserit in doctissimis suis ad Treutlerum notis Baccovius, *vol. 2. diff. 10. th. 2. lit. G.* Interim sive interpretem sive emendatorem habemus laudatissimæ memoriæ Principem, Patriæ verum Patrem, Sereniss. Electorem Augustum, *Nov. Const. 53. part. 2.* in quâ hæc verba legere est: *Dieweil aber vnserer Verordente dahin geschlossen / das solche correction der gemeinen Rechte nicht zuugeben / bevor weil der Text in den Worten von allen Schätzen so vnter der Erden/ etc. nicht von den thesauris reconditis, sondern von dem Bergwerck vnd Erz zuverstehen / ubi Dan. Mollerus in comment.* Hæc igitur & tua, laudatissime Princeps, præcipua gloria est, quam Trajano adfricuit Plin. in *Paneg.* quod *victus fuit filius: cujus mala nunquam causa est, nisi sub bono Principe.* Nec minus

nus tibi, quàm Tiberio II. similiter adfecto Principi divinâ benignitate repensum fuisse hostimenti in memoria est etiamnum viventium. Jam igitur uno numero Decuriam quam modo feceramus, truncavimus. Quem ut compensemus, addimus esse qui testentur ubiq; consuetudinem nunc esse, ut omnis thesaurus fisco cedat. Sylv. in *summa. verb. inventum. n. 13.* Covarr. in *relect. c. peccatum. p. 3. §. 2. n. 4. de R. l. in VI.* Barbos. ad l. *divortio. §. si fundum. n. 49. ff. sol. matrim.* De quo tamen non dubitamus solùm, sed ubiq; id receptum constanter negamus.

21. Gnari igitur & consuetudine & scripto Jure alicubi & aliquando hocjus receptum fuisse, non immeritò dubitare possimus, an non contra naturalem æquitatem tendat, adeoq; præsumpto Dei placito certum quem beare verisimiliter volentis repugnet? Vapulant quidem hujusmodi sive consuetudines, sive constitutiones Sylvestro, quòd non per vim legis sed violentiæ increbuerint, nunquam moribus utentium approbatæ, in conscientia non obligatoriæ, Juri Canonico & æquitati naturali contrariæ sint: Sylvest. in *sum. verb. inventum. n. 13.* sequitur Sotus de *Iustit. quæst. 3. art. 3. referente Molina.* Inde Barbos. ad l. 8. §. *si fundum. n. 27. ff. solut. matrim.* ait, *Injustæ videntur LL. constituentes, quòd thesaurus inventus in loco proprio, cedat fisco, & ut justæ videantur, oportet eas intelligere in casu, quo arte Magicâ fuerunt inventi, vel in loco publico fiscali: secundum l. un. C. de thesaur.* Idem n. 49. *ibid.* hac notâ liberas præstari posse negat, nisi detur inventori recompensa. *Isfernia in comm. feud. at tit. quæ sint reg. n. 94.* inde conijcit Constitutionis Siculæ de thesauris auctorem Guilelmum, quem præfert, esse Primum, quod is malus fuerit, non Secundum, quod bonus fuerit Rex: Idem etiam Friderico Imp. notam ideo quamdam impingit. Cujusmodi hujus rei iniquitatem sunt & qui inde conjectent, quòd eâ moti Juris Saxonici interpretes textum thes. præced. allegatum de mineris interpretentur, & Illustriss. Elector Augustus novâ Constitutione istam interpretationem ratam habeat: Fratres Carpozovij *disp. solemn. de Regalibus. rb. 88.* At verò Covarruvias scitè his Legibus & consuetudinibus patrocinator, & ex eo Molina de *I. & I. tr. 2. disp. 56. in fin.* & Arnisæus de *Jurib. Majest. minorib. cap. 6. in fin.* quòd tantoperè non violen-

tur, cūm thesauri ad instar ferè rerum pro derelicto habitatum, nullius sint: Princepsq; hīc aliud non faciat, quām quòd quæ res futura est communis negativè non affirmativè, in eventum, cum erit, certo domino assignat: Arnis. *dict. loc. cap. 3. n. 4. pag. 529.* Quin & cum fiscus ratione depositæ pecuniæ tributis fraudatus fuerit longè ut plurimum tempore, jure alicujus compensationis ipsi in illam aliquid licet: pulchrè Baccovius ad Treutler. *vol. 2. disp. 20. th. 2. lit. G.* Nec dubitem adserere hunc modum stripandi ærarium aut fiscum, minùs durum esse, quām cūm ex bonis subditorum jam acquisitis & certis portiunculæ abraduntur. Quodq; generatim dixit Cassiodorus 9. *var. 3.* fisco rectè quoq; quadrat: *in suâ naturâ honesta sunt lucra, per quæ nemo læditur. Bene queritur, quòd de nullius dominio abrogatur.* Possit tamen fortassis non impia cogitatio penetrare quorundam animos, fore, si solâ avaritiâ & libidine impulsī Principes hæc ita sanciant, ut tanto minus latentium divitiarum in apricum proferatur, ne cupiditatis ipsorum fiant pabulum. Cūm & manifesta naturæ beneficia obaccedentem Principum avaritiam exaruisse & olim, historia: & nostris temporibus, experientia fidem faciant. Athenæi testimonium adducere placet unicum, *lib. 3. sub init.* Phylarchus scribit cūm antea & nunquam & nusquam Egyptia faba sereretur, aut sata cresceret, præterquam in Egypto, Alexandro tamen Pyrri filio regnante, prope Thyamin fluvium Thesprotiæ, quæ in Epeiro est, in palude quadam enatam casu fuisse, ac toto biennio post abundè fructus peperisse qui adoleverint: cum verò præsidium Alexander ibi collocasset, quo arcerentur non ij tantum qui decerpere velent, sed illi etiam qui eo commearent, videndi gratia, exiccata paludem fuisse, & imposterum non solum ejus fabæ non genuisse plantas, sed nec jam inde aquam in ea fuisse conspectam. Accidit & in Edepso par miraculum. Nam procul à cæteris aquis rivulus mari vicinus gelidam aquam fundens emicuit, cujus potus agris plurimam auxiliabatur, idè confluentibus illò multis è locis remotioribus, ut aquam biberent. Antigoni verò duces cum res Principi administrare diligentius cuperent, & bibituros vectigalis nomine pendere quidpiam jussissent, evanuit illa scatebra. In Troade cum antea cuiusvis permitteretur salem Tragasæum auferre gratis, salarium tributum ut Lysimachus exigi mandavit, illic postea nil salis visum est. Admiratus id Lysimachus, tributum remisit, continuoq; sal rursus exiit. Quid nostris temporibus.

bus in planè similibus contigerit, in recenti viventium est memoria: referri verò nominatim non convenit.

22. Sed enim & illos in aciem producere oportet, qui in superhabito fisco, inventoribus faverant. I. Insigne moderationis exemplum in Nervà Imp. habemus. Is, cum Atticus Herodis Sophistæ pater ei scripisset: *Theaurum, Imperator, domi meæ offendi: quid de eo faciendum jubes?* responsum tulit: *utere ijs quæ invenisti.* Cumq; denuò se thesauri magnitudine superari retulisset: *abutere, reposuit, invento lucro, quando tuum est.* Philostrat. lib. 2. in vitâ Herodis. II. Aliud admirandæ in crudo & barbaro homine moderationis & æquitatis annotatum est in Tamerlane Scythâ, orbis flagello. Is, cum per Syriam iter facienti rusticus quidam thesaurum, in quem arando impegerat, offerret, omnibus, qui circum, distantibus, Regis illud aurum esse, cum inventi, qui occultantur, thesauri ad fiscum pertineant; jussit monetam inspicere an suam vel majorum suorum imaginem referret: referentibus, qui eam inspexerant, Romanorum Principum imagines esse impressas: *Relinquamus igitur, inquit, aratori eam pecuniam quæ mea non fuit, sed quam Deus ad ipsum detulit.* Philipp. Camer. med. hist. cont. 1. cap. 63. pag. 285. Arnis. de jurib. Majest. minor. cap. 6. n. 26. qui an honores suos laudant. Cosimo Battoli disc. 36. Lonicer. lib. 1. hist. Turc. III. Divus Hadrianus & ipse fisco penitus (nisi in fiscalibus & similibus fundis, & cum illicitis artibus quæsitus fuit) excluso, adhibita æquitatis naturalis obrusâ id statuit quod paulo pòst dicemus. IV. Gratianus, Valentinianus, & Theodosius inventori in proprio fundo totum, in alieno, usq; ad quadrantem domini loci decerpendum, calumniæ fiscalis formidine sequestratâ, largiuntur. l. 2. C. Theod. h. 2. Ubi ex verbis non metalli qualitas, suspicio mihi fit, hujusmodi etiam quid Legibus aliquibus Romanis quandoq; sancitum fuisse, quod in Gallia & Anglia receptum fuisse thes. 20. n. 5. & 8. tetigimus. Quin & sequentia non reperti modus videntur mihi explicare id quod Ælius Lampridius scribit in Alexand. Severo, pag. 195. edit. Casaub. *Thesauros repertos ijs qui repererant donavit: & si multi essent, addidit his eos quos in suis habebat officijs. Si multi essent Thesauro, accipio de quantitate continua non discreta, hoc est, si magni essent: His, id est, inventoribus, &c.*

C. 2.

Partici-

Participare itaq; voluit officiales suos de thesauris pinguibus; minores inventoribus reliquit solidos. Hæreo igitur utrùm in præsentem catalogum hunc referre debeam. Obscurus alioquin Francisco Balduino & Gilkenio videtur Lampridius: *ad §. thesauros. n. 21.* V. Justinianus, qui eadem in castra cum D. Hadriano concessit. *§. thesauros. l. de rer. divif.* VI. Idem cum D. Hadriano sancivit etiam Leo sive senior solus, sive ut quædam exemplaria habent, Leo (scil. junior) & Zeno, (scil. Isauricus) *in l. un. C. de thesaur.* VII. Idem alius Leo Basilij filius, cognomento Philosophus *in Nov. 51.* In quâ Novellâ cum omnes tres veteris legis partes, 1. de loco publico, 2. de loco alterius privato, 3. de loco privato proprio signatè proponantur & pòst confirmentur: miror quid celebri Philosopho *in disput. de respirat. piscium tb. 9.* in mentem venerit, ut tam sollicitè quæsierit, cur Leo tertiam præterierit: Magis verò mirum, hoc prætextu excusari quòd idem Imperator alibi *in l. un. C. de thesaur.* reposuerit id, quod hîc omissum. At scire oportebat alterum Leonem sive ille fuit Senior solus, sive junior unâ cum Zenone, Constitutionem istam legis unicæ edidisse minimùm semiseculo ante Justiniani imperium, cum Leo Philosophus ipso etiam Justiniano sit junior. IX. Merentur huc quoq; referri posteriores leges Regum Galliæ, de quibus *tb. 20. n. 5.* relatum. IX. Numerum claudat, quem fisci hiatum clausisse thesi 20. diximus, Illustris. Elector Saxoniz Augustus, quo de satis dicto loco.

23. Ut ne igitur in dubio natandum esset in tanta sæpè variatarum legum diversitate, D. Adrianus, Leo, (sive ut alia exemplaria habent, Leo & Zeno) Justinianus & Leo Philosophus præcipuam in hoc præ alijs operam posuerunt, uti certis limitibus jus hac de re includerent: à quorum traditis nec adeò etiam abisse M. Ælium Antoninum & Verum Commodum, celebratissimos illos Divos Fratres, & Imp. Fridericum, inferiùs tangemus.

24. Antequam, quibus horum rescripta thesauros adsignarint, evolvamus, præmittendum est, ab omni participatione exclusisse Leonem eos qui Magicis artibus usi illos effodiunt: *l. unic. C. b. tit.* Ex quib; vetitis artibus non olim solùm sed & novissimo seculo cum magnâ sæpè impostura usurpatis, haud rarò

rarò tragici exitus secuti fuère: uti patet exemplis Ogerij Medici
 Tholosani, suas & vicinas ædes concutientis; decem Magdebur-
 gensium, ruina turris oppressorum; duodecim fossorum Annæ-
 bergensium, à spiritu specie equi apparente & auram venenatam
 ex rictu efflante interfectorum; Lugdunensis cujusdam, post Ca-
 pellani Lutetiæ, ruina muri crus claudum auferentis; Sacerdo-
 tis Noribergensis, ruina domus extincti; pragmatici Lugdu-
 nensis, horribili voce *au larrons*, cum socijs fugati & à Dæmoni-
 bus insecutis cæsi; civis Basileensis, in crypta Augusto-Rauracensi
 tanto horrore correpti ut tertio die miserè moreretur; Prioris
 Margullinæ, in spelunca Regis Salai prope Puteolos misere in-
 tereuntis; Græculi cujusdam Macriani, in Pæro insula terra ab-
 sorpti; quæ cum alijs similibus referunt Bodinus in *Dæmonolog.*
lib. 3. cap. 3 Strozzius Cicogna *Magia omnifaria lib. 3. cap. 11.* Chara-
 cteres & blasphemam biblicorum textuum lectionem ad hujus-
 modi investigationes adhiberi solitam, notat Wierus *de præstig.*
dæm. lib. 4. c. 9. Strozzius Cicogna *dict. lo.* Et Paracelsi Thesaurinel-
 lam, quam nominat Necromantiæ partem, geniumq; Flagum,
 qui per specula, perspicilla, prunas, virgulam fortilegam, clam
 habitos thesauros indicet, ex ejus operum tomo X. graviter per-
 stringit Libav. *initio disputationis de respirat. pisc.* De quibus Flagis
 alioquin Paracelsus agit *Philosoph. Sagacis lib. 1. pag. 363. operum tomo 2.*
 At verò de thesauris, deq; Sylphis & Pygmæis illos custodienti-
 bus; transmutantibus; transportantibus, (quos fortè innuit illos
Cobolos, sive Coboldos, viruntulos montanos, nanos, tres quadrantes longos,
seneciones specie, Cicogn. sæpè allegat. cap. 11. pag. 424. & 435. aut illos
Gaziel, Fegor, & Anarael Georgij Piætor. Isag. de mater. dæm. pag. 15.)
 haud pauca anilia tradit & ridicula in *Philosoph. occultâ, cap. von dem*
Echâgen vnd verborgenen Guth in vnd vnter der Erden. Ridiculum
 magis, quòd ideò tanta cum diligentia custodiant thesauros,
 transmutent, transforment, ut venturo Antichristo, filio perdi-
 tionis, adservent: quod ex Laur. Anania adfert Cicogn. *ibidem.*
 Nec desunt Stelliones berillistici nostro tempore, qui hujusmo-
 di præstigijs per catoptromantiam & crystallogantiam & simi-
 les imposturas misellæ plebeculæ illudant & quandoq; credulos
 vel omni patrimonio suo exuant.

25. Hunc verò modum sceleratum, puniendum, legibusq; odiosum Leo Imp. vocat, *l. un. C. h. t.* ac eo ipso dum eum excipit à legis novæ istoc indulto, pristino juri relinquit, h. e. inventori eripit & tanquam pœnarium nunc quidem compendium fisco accenset, *d. l. un. & ibi gl. in verb. arte, & ibi Br. arg. l. 1. ff. de jur. fise. Valasc. de jur. Emphyt. quæst. 5. n. 4. Thom. Lin. ad §. thesauros. verb. aut religioso. in fi. l. de ver. div. Joh. Ferrar. de feud. lib. 5. pag. 142. Elb. Leon. i. emend. cap. 11. n. 4. inf.* Atq; ita quidem textum *d. l. un.* pleriq; maximi nominis Jctorum absq; distinctionis ullius temperamento accipiunt, Alvarot. *de feud. rit. quæ sint regal. n. 7. p. 280. Rosenth. Syn. feud. c. 5. conclus. 89. Vult. de feud. c. 5. n. 7. & alij.* Gurtierez etiam nominatim hoc addit, etiamsi in suo fundo quis inveniat: *pract. quæst. civil. lib. 4. cap. 36. n. 10.* Nos verò pro illa tantum parte, quam si licito modo invenisset, suam facturum erat, atq; ita si in suo, totum fisco; si in privato alieno, nullum fisco, sed domino loci totum, cum Alciato *7. parerg. 1. adserimus: idq; cum Bocerus c. 3. de regal. n. 180. faciat arg. l. 5. pr. ff. de prob. Novell. 18. c. 5. alioq; arg. l. un. de thesaur. & §. thesauros. l. h. t. insuper alio arg. l. 22. C. de pen. & tandem adhuc alio d. l. un. C. h. t. vers. quod si nobis.* Acriter verò defendit Garzia causam fisci & in hoc casu: *cap. 22. n. 53. de expens. & meliorat.* Muscatell. etiam in *prax. crim. sive in proprio sive in alieno inventus sit magicis artibus thesauros, hanc facit regulam: Magica inventio operatur amissionem totius thesauri in beneficium fisci.*

26. Nihil igitur agit hujusmodi quis præstigiator indistinctè, sive in suo sive in alieno thesaurum rimetur. At alij citra hujusmodi vetitas artes, sive fortuito & præter institutum incidant in thesauros, sive etiam data opera in proprijs fundis quæstos inveniant, adeò oleum & operam non perdunt, ut hi quidem semper totos, illi pro loci diversa qualitate quandoq; totos quandoq; dimidiqs suos habeant. Divi Adriani rescriptum *Æl. Spartianus consignavit: DE THESAUROS ITA CAVIT, UT SI QUIS IN SUO REPERISSET, IPSE POTIRETUR; SI QUIS IN ALIENO, DIMIDIUM DOMINO DARET; SI QUIS IN PUBLICO, CUM FISCO ÆQUALITER PARTIRETUR. DI-*

VIII

vum Adrianum in hoc æquitatem naturalem observasse ait Justinianus, d. §. thesauros. Quæ verò illa æquitas? Respondeat Christoph. Porcus ad d. §. thesauros. his verbis: *Quæna se habet, quòd ex quo in nullius bonis erat; inventori concedatur: §. ferè. eod. tit.* Idem dicit Guttierrez 4. quæst. pract. civil. 26. n. 1. Temperamentum tamen (sic vocant Imp. Grat. Valent. & Theodos.) æquitati addendum, ut in alieno repertum partiatur inventor cum domino loci: l. 2. C. Theod. h. c. Ex quo perspicuum fit non duplicem hîc faciendum æquitatem naturalem. Unam scil. modò dictam: alteram quòd omnis fructus & commodum fundi sequatur dominum: cum Hotom. ad d. §. thesauros. Interim non negandum, thesaurum etsi de fructibus non sit, similem quadàmtenus illis haberi, ob eamq; causam in partem venire dominum loci, si in alieno inventatur: & hanc partim esse istius temperamenti additi causam. Ambiguitas insuper vocabuli tollenda est, ne illam naturalem æquitatem quæ ea tantùm quæ ad Justitiam & honestatem pertinent, complectitur & immutabilis est, accipiamus, sed & quæ ad utilitatem spectant, mutationiq; obnoxia sunt: cujusmodi communio rerum & una omnium libertas, Bologn. de Leg. lur. & aquis. cap. 20. n. 4. Unde etiam jura super thesaurorum acquisitione pro re natâ, sine magnâ ejusquè injuriâ, mutari posse ex Covarr. & Arnisæo jam antè thes. 21. monuimus: & constat ex Juris libris & historijs quàm sæpè variaverint: Cujac. 9. obs. 37.

27. Rescripti hujus D. Adriani cùm tria tantùm referat capita Spartianus, credendum nê tot solùm, nec plura fuisse, an fide Justiniani & quartum de loco sacro & religioso addendum? Non dubito Spartianum quæ de hoc rescripto referenda erant, retulisse omnia: Imò, si & tertium omisisset sufficienter tamen relaturum fuisse: cùm, uti quod de sacro & religioso Justinianus addit, sub primo; sic illud de publico sub secundo contineatur. At ne quem de sacro & religioso loco quid turbet, præcognita quædam in parato habere oportet. Sacra & religiosa loca duplicis erant olim generis: Publica alia, alia Privata. Publica sacra loca quomodo facta fuerint Ulpianus tradit, l. 9. pr. & §. 1. ff. de rer. divis. Idq; non solùm si antè locus fuerit publicus, sed & si privatus publicè totus dedicetur & hac ratione nexu dominij

D

exima-

eximatur, obtinere puto, d. l. 9. §. 1. junct. l. ult. ff. ut in poss. leg. nom. junct. l. 22. & seqq. ff. de contrab. empt. Si particula ejus publicâ quidem autoritate deditur, sed eadem tanquam privati accessio aliquo modo nexui dominico relinquatur, hunc locum privatam sacrum dixerimus: l. 9. ff. ad L. lul. pecul. Quod si non publicè deditur sed sacra tantum in eo collocentur, hoc est Lares, Genij, Penates, Di cubiculares in eo constituantur, Sacrarium fit, sive lararium, quod licet publicè sacrum non sit, atq; adeo non perinde omnem nexum dominij exuerit; tamen loci religio durat, quandiu sacra inde non evocantur, d. l. 9. §. 2. de rer. divis. Utraq; hæc illa puto dici loca sacra quæ etiam nisi speciatim excipiantur, vendito fundo, transeunt ad emptorem, l. 22. 23. 24. ff. de contrab. empt. Quod confirmat pulcherrimus Tertulliani locus in Apologet. cap. 13. cum Romanis Gentilibus hoc exprobrat: Domesticos Deos, quos Lares dicitis, domesticâ potestate tractatis, pignerando, venditando, demutando. Ubi elegans est Heraldus nota: Lares appellabant, non solum domuum genios, uti eos appellabat Ausonius, sed quoslibet Deos domi privatâ religione consecratos, & quos in Larario sæpius adseruabant. Deos cubiculares appellat Suetonius in Aug. Sane propriæ artis patronum adibus suis quinq; statuebat & dedicabat: tabernarum, Bacchum; leno, Venerem; faber, Vulcanum; piscor, Cererem; & ita ceteri. Religiosa loca perinde erant & Publica & Privata. Publica quidem non Principum solum & Cæsarium, sed etiam in quibus privati habitabant. Talia loca fuerunt Puticulæ Varronis 4. de Lat. Ling. Extra oppida & puticula: quod ibi putei obruebantur homines. Nisi potius, ut Alii scribit, puticulæ, quod putrescebant ibi cadavera projecta: qui locus publicus ultra Exquilias. Ecce igitur, non extra portam Exquilias plebeculæ destinata. Et qui aliter humati fuissent illi, quæ æ cespitem quidem fundi possidebant?

Hoc miseræ plebi stabat commune sepulchrum,

Pantolabo scurræ, Nomentanog, nepoti.

De Puticulis vide & Fest. in fragm. & qui hæc refert, nostrum Kirchmannum de funerib. Roman. lib. 2. c. 24. Talia fuerunt etiam loca Culinae Aggeni Urbici, cujus verba Connan. 3. com. 4. n. 2. refert: Sunt in suburbanis loca publica inopum destinata funeribus, quæ loca culinas appellant.

appellant. Quin & in publicè consecratis locis sepulturas fuisse, Arnobius *lib. 6. pag. 22.* gentibus exprobrat. Fuere etiam sepulcra publico Senatus decreto in publico loco, veluti campo Martio, concessa: vide Kitchman, *de funerib. Roman. lib. 2. cap. 25.* Religiosa loca privata sunt, quæ cum privatorum domicilio alioquin purè tenerentur, per illationem mortui religiosa fiunt, sive hæc sint singularia, sive hereditaria aut familiaria, (vide Kirchm. *lib. 3. c. 13. de funerib. Rom.*) & hæc cum intra privata veluti septa contineantur, semper etiam aliquo jure ad illos illorumve successores pertinent, qui religionem loco intulerunt, *l. 5. l. 10. ff. de relig. & sumpt. fun. l. 3. §. 3. ff. de sepulc. viol. l. 41. de relig. & sumpt. fun.* possunt etiam tanquam accessio quædam cum alijs fundis quibus adhærent vendi, *l. 22. 23. 24. ff. de contrab. empt.* Iuxta hæc & aliud præscri oportet, ambiguam esse vocem *religiosi*, & quandoq; notare id quod sacrum est. Nam præterquam quòd altaria religiosissima vocat Cic. *pro Planc. & de harusp. resp.* testem habemus Festum in *fragm.* cujus hæc est nota: *Religiosum ac sacrum est, ut templa omnia, atq; ædes, quæ etiam sacra dicuntur. At quod per se religiosum est, non utiq; sacrum est, ut sepulchra, quod ea non sacra, sed religiosa sunt.* Aldus junior in *questis per epist. lib. 1. c. 10.* inde hoc elicere videtur: *Religiosum, si publicam habet religionem, sacrum est: Si privatam, non est.* Quod tamen cum temperamento quodam fortassis capiendum. Quod igitur Iustinianus D. Adrianum in thesauris ex sacro aut religioso loco erutis, statuisse ait, ipse contextus series (quandoquidem versic. *At si quis.* transitum demum facit ad locum alienum) indicat de loco sacro aut religioso privato accipiendum. Quod verò Callistratus *l. 3. §. pen. de jur. fisci,* Divos fratres constituisse refert, id capimus de religioso publico: quod hic de juribus fisci tractetur, quæ ferè in publicis, aut publicandis rebus consistunt: & verò talia esse prædicata oporteat, qualia à subjectis permittuntur, Matth. Steph. in *Dial. Jurid. lib. 2. loc. 37. n. 2. & loc. 46. n. 4.* Locusq; à proprietate termini cedat loco à subjectâ materiâ Schickard. *Logic. Jurid. loc. 1. à subj. mat. special. reg. 3. n. 7. & 14.* Nec adeò abs re erat in religioso publico hoc expressè sancire, ne, quia sæpè sepulcra non solùm pro unius corpore humano sed & pro liberis posterisq; concedebantur (vide exemplum Servi Sulpitij

apud Cic. IX. Philip.) posteri prætenderent verisimile esse ab uno
 ex majoribus in seros ipsorum usus hujusmodi quid reconditum
 fuisse. Rectè igitur publico puro, publicus religiosus adijcitur.
 Atq; hoc quidem olim tetigit Alciat. 7. parerg. 1. in fin. secuti fuere
 & constantius asseruerunt Connan. 3. Comment. 3. c. 4. n. 2. We-
 senb. ad §. thesauros. lit. c. Choppin. de dom. Fr. lib. 2. c. 5. n. 12. Frid.
 Balduin. Claud. Cantuenc. Gilkenius, ad d. §. thesauros. Charond. 1.
 veris. 21. Rob. 1. recept. lect. 5. Hillig. Don. enuil. 4. c. 14. in fin. not. Matth.
 Schickard. Logic. Jurid. loc. 1. à subject. mat. in generalib. n. 13. p. 187. ubi
 nobiscum ex subjectâ materiâ hoc explicat. Accedit aliquantillum ne-
 bis Barbof. nempe cum inventori in loco, in quo habet jus se-
 pulchri, inventum tribuit: Sed in hoc abit, quòd inventum in
 loco, in quo alius jus sepulchri habet, dimidium tanquam rem
 vacantem filco transcribit: ad l. 8. §. si fundum. n. 43. At si illic
 tantum adhuc de dominij effectu reliquum, non videmus cur
 non & hic sit, & ille alter potius, qui jus sepulchri habet, medie-
 ratem suam faciat. Suppetit & alterum *καρποφορετον*, quod in
 ambiguitate vocabuli religiosus: nempe non sepulturam solùm,
 sed & sacrum locum eo notari. Unde non ineptè hic per reli-
 giosum, & sacrum & religiosum innui quis dixerit, vide quæ ante
 dicta, aut potius per religiosum, sacrum; per monumentum, re-
 ligiosum locum accipi: quod voluit Theod. Marcil. in eruditis notis
 ad Inst. d. §. thesauros. pag. 231. nec verisimile est Imp. aliud in uno
 voluisse statuere, aliud vero in altero: ceu opinatur Barbof. n. 43.
 prop. fin. Sæpè verò in sepulchris thesauros fuisse melioris securi-
 tatis ergo custoditos notarunt viri docti, & inter illos post Donat.
 ad prolog. Terent. in Eunuch. Forner. lib. 3. rerum quotid. cap. 18. Dem-
 psterus paralipom. ad Rosini Antiqu. Rom. lib. 7. cap. 31. pag. 561. Pareus
 in Elect. Plaut. ut lepidus planè sit locus in senem, Pseudoli apud
 Plaut. act. 1. Scen. 4.

Ex hoc sepulcro vetere viginti minas

Effodiam hodie, quas dem herili filio.

Sæpè etiam pecunie cum mortuis sepulcrâ. Quod non Lycurgus
 solùm olim prohibuit, teste Plutarcho, sed & mandatis principum
 vetitum fuit, l. 4 §. pen. ff. ad leg. Jul. pecul. extatq; eam in rem Athala-
 rici Regis edictum apud Calsiod. lib. 4. var. epist. 34. & graviter hoc
 notat

notat Joan. Chrysoft. tom. 2. homil. 84. ex cap. Iohan. 10. ut quidem lau-
 dat eum & refert Herm. Bodius in *Unione disfid. tit. de impensâ fune-*
ris. Nec igitur confugiendum I. ad distinctionem inter æqui-
 tatem naturalem & civilem, cum gloss. & Viglio, quem alleg.
 Schick. *Log. lurid. pag. 186.* (metuendum ne ralis subintelligatur,
 qualis subfuit divisioni vulpeculæ apud Æsopum: nempe cum
 potentior prævalet.) II. Neq; inter fortuito & datâ operâ in-
 ventum distinguendum, cum gl. in l. 3. §. pen. verb. *vindicaretur. ff.*
de jur. fisc. III. Nec mutanda lectio recepta in §. *thesauros.* cum
 Fornerio 2. *select. 26.* contextusq; nervi convellendi. Ex quâ ta-
 men mutatione minimè resultabat, quod notat magnus Jctus, ut
de æd. rō; abeat in *de æd. rō.* IV. Neq; negatio in d. l. 3. §. pen. in-
 vehenda cum Zoaneto *restitu. lib. sing. cap. 27.* quem notat Robert.
recept. lect. 5. Nec cum Duar. *ad tit. de acquir. rer. dom. cap. 4. &*
Dönel. 4. com. 14. utramq; relata, neutram approbatam, atq;
 ita relinqui ambas pristinis viribus, & per consequens D. Adriani
 placitum à D. D. Fratrum constitutione absorptum putandum.
 VI. Nec cum Cujacio 9. *obs. 37. & in not. ad §. thesauros.* agnoscenda
 diversorum jurium dissonantia, & à Divis fratribus recessum,
 in D. Adriani placitum itum dicendum. Quod & Aret. Baro-
 nem, Covarruy. Borholdum voluisse refert Bocerus. Idemque
 vult Peregr. *de jur. fisc. lib. 4. tit. 2. n. 7. & Garf. cap. 22. n. 56. de expens.*
 dum correctione potiùs, quàm aliâ explicatione, hæc loca con-
 cilianda autumat. VII. Neq; ex adversum his cum Bocero *cap. 3.*
de regal. n. 178 pag. 381. dicendum per Digesta Institutionibus de-
 rogatum, atq; ita D. Adriani legem, quæ quidem tempore pro-
 mulgatarum Institutionum Justiniano arriserit, tempore Pan-
 dectarum promulgatarum rejectam, Divorum fratrum approba-
 tam. Præterquam enim quod durum est impingere Triboniano,
 quo Bagnyoni *traicté des loix abrogées libr. 2. chap. 162. pag. 219.* & Zuin-
 gero *theatr. vit. hum. notat.*

*Quas fixit leges, pretio precibusq; redemptas,
 Tribonianus, eas pretio precibusq; resxit:*

nequaquam verisimile est, Divorum Fratrum sententiam in Di-
 gestorum compilatione semel probatam, in compositione &
 promulgatione Institutionum insecutâ (*proem. Inst.*) rejectam,

denuo in Pandectarum promulgatione nondum menſtruo ſpacio poſt factâ reſſumptam fuiſſe Quod ſi deſultoria huiuſmodi leuitas & inconstantia fortè ex trivio homines quandoq; agit præcipites, in Principe certè non præſumenda.

27. Quid verò dicendum quòd Interpretes Eccleſiæ, tanquam domino, non Principi aut fiſco theſaurum aut totum aut dimidium in loco ſacro aut religioſo inventum adſcribunt? Sic quidem Alvarottus *ad conſuet. feud. tit. quæ ſunt regal. n. 7. pag. 280.* quem ſequuntur Thom. Lin. *ad § theſauros. l. de rer. diuiſ. verb. religioſo. in ſu. Schneidvv. ibidem n. 9. Peregr. de iure fiſc. c. 2. n. 7. Chaffan. ad conſuet. Burg. de iuſtit. §. 1. verb. eſpauet. n. 42. Gilken. ad d. §. theſauros. n. 27. Bocerus, niſi à clerico inveniatur, contrà. Quòd nullibi expreſſè hoc iure Canonico mutatum ſit: *tract. de regal. c. 3. n. 179. Idq; arg. l. pen. verſ. neq; enim. ff. de reb. cred. At rectè ſenſiſſe interpretes pato. Inprimis quia Iure Canonico poteſtas faciendi locum etiam religioſum ſingulis adempta fuit & Episcopis ſolùm conſeſſa, perq; horum conſecrationem, benedictionem & *εὐχαιστικὴν* polyandria, cœmiteria, dormitoria & ſepulchreta, non ſolùm religioſa ſed & ſacra effecta: quod ex Ivone Carnotenſi *epiſt. 229.* & Gregor. Turon. *de glori. confeſſ. c. 106.* teſtatur Joa. Steph. Durant. *de ritib. eccleſ. lib. 1. c. 23. n. 9. pag. 144. vid. c. nemo. de conſecr. diſt. 1. c. adhuc. de relig. dom. Matth. Steph. Oecon. iur. Canon. cap. 3. n. 22. & lib. 2. Inſtit. iur. Can. c. 5. n. 2.* Poſtquam igitur hæc loca ſacra facta ſunt, & Eccleſiæ etiam repurgatæ non ſolùm ex patrimonio ſuo non ſacro, ſed & ex ſemetiſiſ & locis cohærentibus æquè conſecratis, reditus ſuos percipiunt; ſuis etiam ipſis eſt fiſcus *der Kirchenkaſten*; ſui ipſis ſunt curatores (*Oeconomos* vocare poſſis, *l. ult. l. 14. C. de ſſ. Eccl. l. 42. §. 5. de epiſc. & Cler. Matth. Steph. 1. Inſt. Can. c. 7. n. 21.* ubi ait cedere hîc leges Imperatorum legi DEI: Petr. Greg. *Synagm. Canon. lib. 2. tit. 9. c. 5. n. 11. & ibi annotat. lit. R.*) qui hodie die *Ältermänner / Älterleute / Gottesväter* audiunt: fiſco etiam Eccleſiæ theſaurum diverſimodè tamen pro diverſo inventionis modo tribuere convenit. Quid? quod negari nequit loca ſacra eſſe Deo dicata ac ita DEI. Cur igitur, ſi cum Dominus noſter JESUS CHRISTUS heres ſcriptus fuiſ, pia Antiquitas ſſ. Eccleſiæ relictum conſeſſit, ad hoc**

hoc ut ad pauperum alimoniam (adde. in necessarias reparatio-
nes) non otiosorum ventrium saginam, conferrent, *l. ult. de S.S.
Eccles. Salvian. lib. 4. de gubernat. DEI, Cur, inquam, ubi eadem
ratio, idem jus esse inficiabimur? Rectè itaq; sensisse eos dicen-
dam, qui adferunt jus de thesauris, qui in locis religiosis inve-
niuntur, totum hodie immutatum esse. Arnis. de Jurib. majest. mino-
rib. cap. 6. n. 29. pag. 605. Farin. prax. crim. pag. 3. var. quest. 104. n. 12.
Graviter hanc in rem Choppinus: Evangelicæ Pietatis verecundia &
castitas nullum denuò patitur questuarium usum profanæ in sacra loca jurisdi-
ctionis Dominicæ. at honorarias modò in Delubris sedes ac prerogativas. Unde
nec immeritò sancta Ecclesia subit vices Domini Fiscalis, seu Iuridici, ut penes
eam maneat Theauri portio dimidia, tantundem penes repertorem: lib. 2. de
dom. Franc. c. 5. n. 12.*

28. Quod si igitur in loco suo reconditum thesaurum quis
inveniat nullis usus incantamenti, totum suum semper & in-
distinctè etiam facit: §. thesauros. *l. de rer. divis. l. 31. §. 1. ff. de acquir.
rer. dom. l. un. C. de thes.* Prosp. Farin. prax. crim. pag. 3. var. quest. 104.
n. 1. quam opinionem communem testimonio multorum probat
idem *ibid.* Si in alieno, tunc mediam tantum partem sibi acqui-
rit, mediam domino loci. At quæ hujus partitionis causa? Nem-
pè videtur justa & æqua hic subesse proportio. Donum fortunæ
thesaurus nuncupatur. *l. 63. §. 1. de acquir. rer. dom.* Choppin. de
dom. Franc. lib. 2. c. 5. n. 9. quomodo & Tamerlanes illum habuit,
suprà *ib.* 21. n. 2. Elbert. Leonin. *re emend. cap. 11. n. 3.* at fortunæ
Dux DEUS, Bald. ex Sen. in *l. ult. in 1. not. C. comm. de legat.* Imò
Dei beneficium vocatur, *l. un. C. h. r. Ifern. ad tit. quæ sint reg. n. 94.
Barbof. n. 41. Guttierrez d. q. 36. n. 2.* suadente numine reperitur,
l. fin. C. Theod. h. r. Absit cupiditas aliena eripendi, remq; in-
publicum commerciorum usum proficuum inventor præstat,
quòd usibus humanis ademptam & veluti in vincula & carceres
compactam pecuniam postliminiò redonat. Nec igitur quod
cecu fato quodam ipsi destinatum credi par est *ὀργάνον*, ipsi eri-
pere æquum erat. At verò cum veluti ex obscuris tenebris scin-
tillant quædam sive præsumptiones sive suspiciones ab uno ex
majoribus potius domini, quàm ab extraneo quovis, thesaurum
istuc repositum (arg. *l. 11. ff. de peric. & commod. rei vend. l. 3. §. 1. de
offic.*

offic. praefect. vig.) prætereaq; et si non fructus sit, arctius tamen
fundo hæreat quàm insidentes volucres aut feræ, & similitudine
aliquantilla ad fructus accedat, ac insuper ipsi domino, nisi præ-
occupatum esset, in futurum similis fortuna obtingere potuisset:
ipsi etiam ut inde portio aliqua adsignaretur par erat, quod ferè
& voluit *Nebelstrå decis. 9. p. 209.* Hoc scilicet cum fortuita est in-
ventio. At cum ex instituto thesaurus in alieno quæritur, quic-
quid invenitur inscio domino, totum ipsius fit inventore excluso,
l. un. C. h. t. §. thesaurus. Inst. de rer. div. Cur ita? Cessat enim prima
ratio pro fortuito inventore adducta; alienis inhiatur, quæ cu-
piditas constringenda, *l. 2. C. Theob. h. t.* injuriã tandem hæc in-
suo quærendi commoditas interverti videtur domino loci, cui
perinde ut inventori indicinæ & suspiciones latentis in præsens
gazæ, in futurum suboriri poterant. *Wesensb. ad §. thesauros. lit. H.*
vid. Don. 4. com. 14. pag. 256. Quid verò si permittat dominus
loci? Hic verò multos abripuit in stuporem lex *un. C. h. t.* dum
mirari satis nequiverunt, quare non liceat domino loci, quæ-
rendi thesauri facultatem in fundo suo concedere? Quo-
quò enim se vertant qui effugia quærent (quos vide apud *Valasc.*
quæst. 5. de jur. emphyt. n. 7. *Barbos. ad l. 8. §. si fundum. n. 39. & seqq. ff.*
solut. matrim. & *Gutierrez Pract. quæst. lib. 4. quæst. 26. n. 41. 42. 43. 44.*
& 45. Farin. var. quæst. 104. n. 4. nam omnes huc transscribere nil
attinet) non tamen elabuntur: veriusq; est, quod *Navarrum* vo-
luisse in *manual. c. 17. n. 175.* refert *Molina de l. & l. tr. 2. disp. 56. n. 3.*
totum fieri, volente Domino loci, inventoris, & stat, quod *Syl-*
vester ait in summa verb. inventum. n. 14. in fin. his verbis: *Quia etiam de*
bursâ potuit dominus tradidisse thesaurum. *Add. l. sed etsi. 13. §. consuluit.*
de petit. hereditat. l. in re. C. mandati. Testatur *Cujacius* legi in
quibusdam Codicibus *in vitis, id est non volentibus*: quod & ipse
& *Gothofredus* approbant, & in idem recidit cum emendatione
Jac. Concennatij quæst. lib. 4. c. 9. n. 45. (qui alioqui sensum etiam
nullum subesse dicit) & nullam video sufficientem rationem,
cur secus sentire debeamus. Nam quod tautologum Imperato-
rem sic futurum infert *Hillig. Donell. enucl. 4. cap. 14. in not. lit. D.*
retundit, quod *invitus & ille potest accipi qui expressè dissen-*
tit & repugnat, & ille qui non quidem expressè repugnat,
sed

fed neq; consentit, quò pertinet & inscius: Cujac *ad d. l. un. C. h. t. Ut,*
non secus ac pro volente habetur qui sciens non contradicit; in-
vitus hic sit & ille qui, cum nescius sit, contradicere non potue-
rit, *arg. l. 1. §. 3. ff. de tribus.* Minimè verò hunc qui volente fundi
domino thesauri effossioni operam dedit, puniendum insuper
censemus; multoq; insuper minus si thesaurum, rem commer-
cijiis utibilem, invenerit: Secus ac vulgo Dd. quos allegat Farin.
de quæst. 104. n. 5.

30. Locus alienus capi debet non solum alterius privati, sed
& publicus sive sit universitatis, sive fisci sive civitatis: *§. thesauros.*
l. h. t. l. 3. §. pen. ff. de jur. fisci. In Cæsaris loco, Cæsaris patrimonio non
fisco acquiritur. *d. §. thesauros.* Nisi fiscum interpreteris privatum
Cæsaris gazophylacium, *Boc. de regalib. c. 3. n. 177.* aut saltem dicas in-
latiori significatu tantum significare posse, quantum etymon si-
gnificationis ipsi conciliat: quod sumunt ab *hio* & *hisco*; quòd prius
fuerit *hiscina*, id quod nunc dicimus *fiscina*: *Becm. Orig. Lat. ling.*
Quo significato & Juvenalis dixit, *arata multus in arca Fiscus. Sat. 14.*
Eodem *Cic. 1. in Verr.* dixit *complures fiscos cum pecuniâ Siciliensi*: *Isid.*
lib. 20. etym. Aut tandem nisi ideo fisco cedere dicas, quia ut plu-
rimum publicorum & privatorum adeoq; diversorum reddituum
aut eamdem solent habere administrationem, aut saltem in eam-
dem massam eos cogere Principes: id quod alicubi in quæstio-
ne de redditibus bonorum hereditariorum & Episcopatus inter
magnorum Principum deputatos ventilatum. Quis coloribus
defendi potest, quod *l. 3. §. pen. de jure fisci*, dicitur, *si in Cæsaris posses-
sione repertus fuerit, dimidiam partem fisco vindicari.*

31. Nec videatur cui mirum de datâ operâ inventis thesau-
ris tot fieri verba, ob id quod *in l. 63. §. 3. de acquir. rer. dom.* Try-
phoninus adserit, ineptum dictu, servorum operâ thesauros
quæri: præterea, quòd si est pecunia incognita & cujus memoria
non extet, vix quenquam tam stolidum fore credibile sit, ut the-
sauris investigandis ex proposito operam velit impendere. At
hypotyposis *in d. l. 63. §. 3.* semet explicat ipsa. Et possunt loca
hujus rei famâ esse suspecta, *l. 2. inf. C. Theod. h. t.* potestq; ex con-
jecturis verisimilitudo quandoq; homines latentis & ignoti the-
sauri inceslere: puta crebræ antiquorum numismatum in ur-
E bium

bium aut arcium solo æquatarum, veluti Augustæ Rauracorum,
 Eduæ antiquæ sive Augustoduni, (vid. Merul. *Cosmog.* p. 609. & 610.)
 & similibus areis, effossiones. Sæpè etiam rumusculi ab anicu-
 lis aut otiosis & ad medium Janum stantibus orti & per tradu-
 cem ad posteros transmissi, eundo vires & auctoritatem tantam
 acquirunt, ut vel cordatis viris imponant. Ut præteream cele-
 bratissimum Neronis, ut Carthagini Didonis opes investigaret
 Cæsellij Bassi origine Pœni persuasum inducti exemplum: Tacit.
Annal. 16. sub initium. Camer. med. hist. cent. 1. c. 63. p. 286. firmat nos insi-
 gne hoc recens, quod primores qui urbis Lugduni cives aliquot
 millibus librarum collatis totam aream ruderum palatij Claudij
 paucis abhinc annis perfodi curarunt; irritâ spe, & repositos
 quidem isthic thesauros credito, sed à spiritibus transmutari &
 transferri ut seruent Antichristo venturo, ceu ex ore sacrificuli
 in vicinâ ædiculâ Fori veteris hausimus. Periòde persuasus fuit
 civis ille Nemausensis qui nuper residuam turris magnæ ad anti-
 qua Nemausi mœnia molem serio sed frustraneo studio perqui-
 sivit. Quin & in profundo perennisq; aquæ puteo Piæavij,
 cum prælongis perticis fundum scrutatus esset civis, & qua-
 dratum quid cistæ simile in imo jacere deprehendisset, aliquoties,
 semel videntib. nobis depletionē (dubium propter copiosè scatu-
 rientes aquas an prospero tandem eventu) tentavit. Guiljelm.
 Cambdenus in *descript. Britanniæ cap. de Ottadinis* refert, Curia Ott-
 tinorum inter antiqui operis rudera à Rege Joanne quæsitum
 (sed & hoc irritò conatu) antiquum, quem defossum isthic puta-
 bant, thesaurum. Fuerunt quos cippo inscripta vox VERTE
 ad suspicandum de thesauro adegit; in eversis verò cippi tergo
 comparuit, M. AB ANTIQUO NEQUAM. Sci-
 licet & hic verum est, quod ait Cæf. lib. 2. & 3. de bell. civili: LI-
 BENTER HOMINES ID QUOD VOLUNT
 CREDUNT. Felicior Æsopi de inscriptione cippi divinatio,
 quam quoniam semel habenas nobis laxavimus, ex ejus vitâ
 referre placet: *At post dies rursus aliquot Xanthus sequente Æsopo ad
 monumenta accessit. Et quæ in archis erant epigrammata legens se ipsum de-
 lectabat. At Æsopo in quadam ex ipsis insculptæ literas has vidente, α β δ
 ο ε θ χ, ostendenteq; Xantho, atq; rogante an hasce novisset: diligenter ille
 scrutatus*

scrutatus, non potu fuit harum invenire declarationem, ac fessus est dubitare omnino. Tam Æsopus, si per hanc columbulam ó here thesaurum ostendam tibi, qua re me remunerabu? Et ú, confide, accipies enim libertatem tuam, atq; dimidium auri. Tunc Æsopus distans à cippo passus quatuor, & fodiens accepit thesaurum & tulit hero, dicens, Da mihi promissum cuius causa invenisti thesaurum: & Xanthus, Non si & ego sapiam, nisi & sensum literarum mihi dixeris: nam scire hoc multò re inventa mihi pretiosius. & Æsopus, Qui thesaurum infodit hic, ut vir sapiens, literas insculpsit has, quæ & inquirunt:

α ἀποβάς, β ἐήματα, δ τρία αργα, ο ὀρύξας, ε ἄρησας, θ ἡσσω ἐν, χ χυσις. hoc est, Recedens passus quatuor, fodiens, invenies thesaurum auri. Et Xanthus, Quia ita solers es & astutus, non accipies tuam libertatem. Et Æsopus, Renunciabo dandum aurum ó domine, Regi Byzantinorum: illi enim reconditum est. Et Xanthus, unde hoc nosti? Et ille, Ex literis: hoc enim inquirunt,

α ἀπὸ δ, β βασιλεῖ, δ διονυσίω, ο ἐν, ε ἄρες, θ ἡσσω ἐν, χ χυσις, h. e. Redde Regi Dionysio quem invenisti thesaurum auri. Et Xanthus audiens Regis esse thesaurum, Æsopo ait, Accepto dimidio lucri taceto. Et ille, Non tu mihi hoc præbes, sed qui aurum hoc infodit: ac quemadmodum, audi: hoc enim dicunt literæ,

α ἀνελεῖσθαι, β βαδίσσασθαι, δ διέλθετε, ο ἐν, ε ἄρετε, θ ἡσσω ἐν, χ χυσις, h. e. Acceptum vadentes dividite quem invenistis thesaurum auri. Et Xanthus, veni, inquit, in domum, ut & thesaurum dividamus & tu libertatem accipias. Felicior etiam (modò fides historiarum constet, vid Camer. 2. cent. medit. hist. cap. 73. pag. 290.) Robertus Guiscardus, Apuliæ & Calabriæ Princeps, cum ubi caput statuæ marmoreæ antiquæ CALENDIS MAII, ORIENTE SOLE AUREUM CAPUT HABEBO, inscriptæ umbram suam istâ die projiceret, terram fodere à Saraceno iussus immensum thesaurum isthic invenit. Camer. med. hist. lib. 1. c. 63. pag. 287. Renat. Choppin. de dom. Franc. lib. 2. c. 5. n. 11. pag. 254. Felicior & Guatranus rex Burgundiæ, de quo hæc ex Vincent. in spec. hist. lib. 23. c. 2. & Sigeb. ad ann. 585. Joan. Fajus manip. exemplorum verb. thesaurus. pag. 591. refert: Anno Imperatoris Mauritij secundo Guntranus Francorum Rex in venando fessus, dum in gremio armigeri sui dormiret juxta rivum aquæ, vidit armiger ex ore ejus parvum animal exire, cui volenti trans rivum transire, nec valenti, armiger ejus gladio trans rivum posito,

viam & eundi & redeundi paravit: quo iterum in ejus os intrante Rex exasperatus factus est, & dixit se per somnium, per pontem ferreum transisse; & sub quodam monte multos thesauros vidisse: Quo cum Rex perrexisset, secundum eandem somnij, multos thesauros invenit, & Ecclesie usibus delegavit. Idem & Aimonius de reb. gestis Francorum narrat.

32. Quod si mercenarius conductus ad fodiendum in nostro, in thesaurum incidat, quaeritur an is tanquam fortuitus in alieno inventor medium sibi, an verò nos tanquam per illum in nostro inventientes ipsi totum nostrum faciamus? Neq; hinc regulam, dimidium inventori semper relinqui, l. 63. in ff. de acquir. rer. dom. officium suum perdere puto: l. un. in verb. vel arando, vel alias terram alienam colendo. C. h. t. Si scilicet alij rei opera sit insumpta, & aliud fortuna dederit: d. l. 63. §. 1. quod expressissimis verbis adserit glossator juris Saxonici Landrecht/ lib. 1. tit. 36. Nec verò video quomodo alioquin, nisi rarissimè, unquam non datâ operâ in alieno inveniri possit, ut tam exquisitè inculcare id abs re planè fuerit: arg. l. 3. & seqq. ff. de L. L. gl. ad §. thesauros. verb. suo. ibid. Joan. Fabr. n. 4. Plat. ad l. un. n. 3. vers. & imò mercenarius. C. h. t. Connan. lib. 3. com. cap. 4. n. 5. Disq. Angel. Aretin. ad Inst. §. thesauros. Inst. h. t. uti quidem illum secuti laudant P. Greg. lib. 3. Syn. c. 11. n. 5. Burlat consil. 209. n. 3. in f.

33. Postquam itaq; constat unumquemq; in re suâ inventum thesaurum totum suum facere, nec dubitandum est emptorem si è fundo recens empto thesaurum eruat, illum (nisi speciatim de thesauro exceptum sit: tunc enim rectè ex conventionem legem accipit contractus, l. 1. §. si convenit. ff. de pos. l. fern. ad tit. que sine regal. n. 91.) sibi acquirere: l. à tutore. & ibi Dd. ff. de R. V. §. thesauros. l. de rer. div. l. un. C. h. t. Fitq; hoc non in vim contractus, sed in vim juris hoc volentis & exigentis. Zas. in l. 3. §. Neratius. n. 15. ff. de acquir. vel amit. poss. non quia emit, sed quia invenit: Connan. 3. com. 4. Sylvest. in sum. verb. inventum. n. 14. non quod procedat à jure quod venditor transfudit, quàm novo fortunæ beneficio: Barbof. ad l. 8. §. si fundum. n. 31. ff. solut. matrim. Elb. Leonio. lib. 1. emend. cap. 11. n. 2. non ut portionem aut incrementum fundi: sed rem extrinsecus accedentem quæq; nihil commune habeat cum fundo. l. 3. §. Neratius. ff. de acquir. poss. Chopp. de dom. Franc. lib. 2.

6. 5. n. 27.

d. 5. n. 9. Bocer. d. 1. 3. n. 185. aut potius quæ quamdiu latebat, in
 nullius bonis erat, (velutiq; in suâ naturali libertate, *Connan.
 3. com. 4. pr. & ex eo Barbof. n. 34. Guttierrez var. quest. civil. 36.
 n. 31. in f.*) jam verò effossa loco novi cujusdam primumq; nascen-
 tis emolumentum habetur: *Barbof. d. lo. Burl. tom. 2. cons. 209. n. 22.
 Guttierrez præq. quest. civil. lib. 4. c. 36. n. 14. Burlat. tom. 2. cons. 209.
 Menoch. cons. 649.* In quo si emptor, ignorans thesauri, fundum
 emerit, omnes consentire ait *Barbof. d. l. n. 31. in f.* Sic cum in
 Thuringiâ emptor in domo à sartore 100. florenis empta toti-
 dem millium thesaurum; cum ibidem studiosus in libri à scruto-
 rum venditrice empti vetusto operimento nummorum aureo-
 rum numerum; (refert *Arum. ad l. 2. C. de res. vendit. disp. 3. them. 19.*)
 cum etiam in nobilissimâ superioris Germaniæ urbe Imperiali
 miles in attritarum diuq; venum habitatum braccarum, ad Hel-
 veticum morem consutarum, spheridio, adstante adhuc mulier-
 culâ venditrice, mox isto globulo seu pilâ, ut reijculâ, præscissâ,
 aliquot aureos Ungaricos reperisset: in contradictorio judicio
 emptores rectè obtinuerunt. Ac de primo quidem eorû, nobi-
 liore casu elegantissimam Doctoris olim nostri *Dom. Arumæi*
 decisionem legere est, quæ non immerito suo omnium ab illo
 editarum est ducaria & prima. Quod verò *Philostratus lib. 2. de
 vit. Apollonij, Apollonium Thyaneum* refert *Phraoti Indorum Regi*
 consuluisse inquirendum penitus in mores & emptoris & ven-
 ditoris, uti qui eos probatior haberet, illi addiceretur, in eo re-
 ctè notatur ab *Euseb. Cæsariensi in libro quem in Hieroclem scripsit*
pag. 449. editionis Morellianæ. Nec adeò laxandæ habent arbitrio
 judicantium. Et ferè ex hujusmodi fundamento (si historia est
 non apologus) quisquis fuit ille magistratus Pontificius, quem
 refert *Val. Herbergerus in Postillâ Cardiacâ conc. festi D. Nicolai pag. 19.*
 pauperi homini anserem quem *Judæus* vicino ipsius præditivi &
 sui plusquam *D. Nicolai*, æstimanti factum aureis Ungaricis do-
 no miserat, quemq; is tanquam rem non sui stomachi pauperi
 porrò tubercinandum projecerat, sententiâ unâ cum thesauro
 quamquam non thesauro, adjudicavit. Æquè verò religionum
 plenos inventores vix invenias his seculis, uti fuere quos *narrat*
Chrysoptom. homil. 33. ad pop. Antioch. & homil. 41. in act. Apost. lau-

dante Rittershusio honoratissima nobis memoria viro, ad §. thesauros. l. de rer. divis. cum emptor in fundo empto inventum venditori; hic verò illi obtrusum voluere thesaurum. Arbitros facilius offendas, qui uti iste ab illis assumptus, sibi controversam gazam attribuunt.

34. Quòd si verò indagine aliquà reperiri possit hujus pecuniae reconditor, thesaurorum jure censei illam minimè, sed ad illum illiusve heredes reverti debet: d. l. à tutore. de R. V. l. 15. pr. ff. ad exhib. Farinac. var. quest. 104. n. 20. lib. 3. prax. crimin. ubi plures allegat. Rationem juris ex l. id quod nostrum ff. de R. I. haurire est, ut facit Schneidvv. ad §. thesauros. l. de rer. div. n. 4. & ex l. 55. ff. de oblig. & act. Et casus hujusmodi sæpè conringere ait Ravenn. in compendio juris civilis, epitomatus à Zobel. pag. 2. diff. lur. Civ. & Saxon. Nobilissimum & à magnis Jctis celebratum exemplum Cumanus & ex eo Jason. refert in l. 3. §. Neratius. de acquir. poss. de mercatore Genuensi (mercatorum Lydiæ Senensis nuncupat. Duar. ad d. §. Neratius.) ex Hispaniâ reverso. Duareni verbis est: Quidam mercator ex Hispaniâ reversus attulit certam quantitatem cere, intra eam ceram inclusa erant 4000. ducatorum. Hic mercator decepsit, relicto filio, qui totius rei ignarus erat. Filius imprudens vendidit illam ceram aliq. mercatori. Emptor possedit per triennium: tum vendidit cuidam pharmacopole, &c. Aliud non ignobile accidit in Halsiâ cum in demolitione ædium recens emptarum operarij invenissent hippoperam aureis gravidam, ædes verò vix à 30. annis exstructæ fuissent, venditorisq; socer indicia alia ejus rei reliquisset. In quo pro actore ad exhibendum agente & vindicante consultus pulchrè respondit Sixtin. consil. 13. tom. 1. Marp. Consil. Aliud de quodam Joanne Canonico refert & super eo consultus respondet Andr. Barbatias consil. 39. Talem etiam thesaurum recipiunt obsoleti illi Petroniani, consutum in vili suâ tunicâ nuper amisâ & repertâ, quam panuciam vocant ne centonibus quidem bonis dignam. Petron. in Satyr. Eam in rem annotat Alvarot. tit. que sint regal. n. 8. si quis vendat tunicam, in quâ esset suta pecunia & ignorabat, pecuniam non esse venditam, arg. l. 1. ff. de his que in test. del. sequitur Chassan. Consuet. Burg. tit. des justices. §. 1. verb. espaves. n. 15.

35. Quid ergo? Si thesauri in fundo empto inventi dominium nactus

naus sit emptor, ille verò thesaurus pinguiusculus sit & unà cum fundo contra pretium solutum positus, plusquam altero tanto exsuperet datum pretium, an beneficio l. 2. C. de rescind. vendit. venditori subveniendum? Ludovicus Romanus ad. l. si quis cum aliter. n. 13. ff. de V. O. tribus rationibus ita se consuluisse, & inde obtentam causam fuisse refert. Contrà nos in alia omnia eundem cum alijs quos & sequitur Fachin. 2. controu. 20. vers. Quarto controvertitur. Nebelstrã decis. 9. pag. 118. vers. Octavum. censemus. Idq; eâ ratione quod thesaurus nihil commune habeat cum fundo, & pro eo habeatur ac si nondum exitisset antequam ex tenebris in lucem protractus fuit: quod thes. 33. satis dictum.

36. Hic verò religio nonneminem incessit ut dubitarit emptori thesaurum tribuere, si sciens illum latitare, fundum ab altero emat ideo ut suum thesaurum faciat. Talis fuit Ang. in summa: uti refert & ad ipsum inclinat Sylvest. in Sum. verb. inventum. n. 14. Eòdem propendere videtur Alciat. 7. parerg. 1. n. 1. & magis insuper Connan. 3. comment. 4. n. 4. omniumq; maximè nec adeò ineleganter Valasc. de iur. Emphyt. quest. 5. n. 5. & 6. Qui ferè hoc volunt, summo jure inventoris esse totum, aequitate verò in consilium adhibita, ut conscientia à cauterio libera præstetur, venditori medietatem restituendam. Haud longè secus ac Panormitanus consulit illi, cui post completam usucapionem mala fides supervenit, in c. vigilant. extr. de præscript. Uti quidem à Vulteio allegatur Instit. de usucap. num. 40. Hotomanus etiam ad §. thesauros. enunc. 3. eodem inclinat, cum inventionis initium facit scientiam. At cum ipse Salvator in parabola alleget hoc uti prudentis negotiationis exemplum, Matth. 13. vers. 44. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro, quem qui invenit homo, abscondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit universa que habet & emit agrum illum. Præterea cum tunica pallio propior sit, nec teneatur quis sua scientia magis uti ad commodum alterius quàm suum, atq; objectum hîc sit res in nullius bonis, nec ulli suum auferatur, l. 31. §. 1. de acquir. rer. dom. post D. Thomam 22. q. 66. art. 5. ad secundum. & Navarrum in Manuali c. 17. n. 175 in fin. ut quidem ab illo allegantur, rectè Molina absq; distinctione thesaurum solidum adscribit emptori, de iust. & iur. tract. 2. disp. 56. n. 4. Idemq; adseverat Barbos. ad l. 8. §. si fundum.

dam n. 32. ff. solut. matrim. Exemplum hujus rei Zasius *ad l. 3 §. Ne-
ratius. in fin. ff. de adquir. poss.* largitur in proprijs suis ædibus: quas
Episcopus Adrimitanus ipsius antecessor suasu sacerdotis senis
amici sui, ut nullo pretio dimitteret instantis, emerat, & post
ostenso loco thesaurum in ijs invenerat. Possit tamen quis me-
tuere thesaurum hunc fuisse non thesaurum.

37. Si sub pacto de revendendo venditus sit fundus, & duran-
te tempore revenditioni præstituto eruatur thesaurus, dubium
est an emptor totum, jure dominij per emptionem sibi compa-
rati, an verò dimidium ejus tantum, tanquam in re aliena in-
venti, suum faciat? Quæstionis decisio pendet ab hoc, an so-
lam commoditatem percipiendorum fructuum venditor in em-
ptorem transfulerit: an verò dominium ipsum. At verò domi-
nium ipsum translatum, nec per hujus pacti adjectionem reten-
tum esse, evincit *l. 2. C. de pact. int. empt. l. 6. C. de rev. permur. tum arg.
l. fundi partem. ff. de contrah. empt. l. 21. §. 4. ff. de act. emp.* Pulchrè Za-
sius *1. consil. 12. n. 34. & seqq.* Geil. *2. obs. 16.* Myning *6. obs. 69. & 70.*
Zoanet. *de empt. vendit. n. 71. & seqq.* Nec igitur videmus cur
non emptor thesaurum suum facere debeat: *§. thesauros. l. de rev.
divis. l. un. C. h. t.*

38. Atq; hætenus de illis qui domini fundorum ex ipsis eru-
tos thesauros acquirunt. Non desit nunc causa dubitandi, utrum
& eos qui non plenè nec directò sunt domini, in thesauri occu-
patione idem jus maneat? Usufructuarium & maritum (& per
consequens uxorem in dotalitio, Dan. Moller. *ad p. 2. Const. Saxon.
c. 53*) una opera à perceptione thesauri in fundo dotali aut in-
usufructum concessio inventi, alio quàm cujusvis extranei re-
pertoris fortuiti jure obtinenda excludit *l. 8. §. si fundum. ff. solut.
matrim. ubi Barbos. n. 24. & 25.* Nebelstrã *decis. 10. per tot.* Castill. *de
Usufr. cap. 37. n. 20 pag. 426.* Molin. *de l. & l. trad. 2. disp. 56. n. 6.* Cre-
ditorem in fundo supposito, *l. 36. §. quod si creditor. ff. de A. R. D.
Duar. cap. 4. ad eundem tit.* Emphyteutam & vasallum sat graves
videbantur tutari rationes, quas post Fabrum *ad d. §. thesauros. n. 2.*
cumulant P. Gregor. *3. Syntag. ii. n. 3.* Valasc. *de jur. emphyt. quæst. 15.
n. 1.* Coraf. *d. l. un. n. 17. C. de jur. Emphyt.* Choppin. *de doman. Franc.
lib. 2. c. 5. n. 11.* & complures alij, quorum longissimam lineam
recen-

recentent Barbof. *sæpe d. loco n. 26.* Gutierrez *d. quæst. 36. n. 25.* & *de*
zuel. p. 3. c. 26. n. 8. Gilken. *add. §. thesauros. n. 28.* & Bocerus *cap. 3.*
de regal. fisci. Quos secutos Placentinum rectè ab illis secessio-
 nem fecisse opinamur: arg. *l. 69. ff. de legat. 3. junct. l. 1. ff. si ager ve-*
dig. tit. 23. in fin. lib. 2. feud. l. 8. l. si fundum. ff. solut. matrim. arg. alio
l. 19. pr. de reb. cred. & l. 3. §. 1. de Oblig. & act. Adde Gilken. *ad rubr.*
Iust. de acquir. rer. dom. n. 46. & seqq. Ex quis consequitur cùm pro-
 prietarius aut Senior in fundo emphyteutico vel feudali thesau-
 rum invenit (casu an datâ operâ nil interest) totum eum suum
 facere, nec quidquam hujus emphyteutæ aut vasallo transcri-
 bere, uti quidem opinatus fuit Gutierrez *4. pract. civil. quæst. 36.*
n. 27. An verò saltem emphyteutis & vasallis quâ unicum hoc
 plus juris indultum, quàm alijs, ut, si datâ operâ in thesaurum
 inquisiverint, medietatem nihilominus participant, secus ac qui-
 vis extranei alij? Sic Valasc. *de jur. emphyt. quæst. 15. n. 1. in f.* Quod
 aquâ herere puto. Nec adeò laborandum est cum Valasco ut
 quâ thesaurum ipsi profit in aliquo dominium ipsius utile: cum
 fundi & thesauri ratio longè sit diversissima, ut *suprà tactum.* Du-
 bium & hoc est, an usufructuarius, creditor, emphyteuta, & va-
 sallus, ultra medietatis unius participationem plenariam, & al-
 terius usum habeat interim, donec jus in re ipsis competens fi-
 niatur? Sic quidem Guil. Benedict. *in c. Raynurius. verb. cætera bo-*
na. n. 30. tradidisse referunt. At rectè coloratum hoc non verum
 appellat Carol. Molin. *ad consuet. Paris. part. 1. §. 37. n. 48.* arg. *l. 8. §.*
si fundum. solut. matrim. l. 3. §. Neratius. ff. de acquir. vel amit. poss. sequi-
tur Barbof. d. loc. n. 25. Dan. Moller. *lib. 4. semestr. c. 27. n. 2.* Omnium
 horum ratio est, quod non tam in S U O inveniant, quàm in
 ALIENO: tum quòd thesaurus in fructu non fit. Aliter
 omnino decidit hoc in vasallo & emphyteutâ Molina *de l. & l.*
tract. 2. disp. 65. n. 9. Ut inventori quidem, quisquis ille sit, dimi-
 dia salva sit ante omnia, altera verò dimidia ex æquo distribuatur
 inter emphyteutam, & dominum; vasallum, & seniore: arg.
l. 63. ff. de A. R. D. In quo licet appareat aliquis color æquitatis,
 contra juris tamen est rationem.

39. Cùm toties nunc de invento thesauro disputatum sit,
 non omittendum quando sufficienter, ut dominium tribuat, in-

F

ventus

ventus dicatur, an si solis oculis notetur, ceu hoc verbo *Incus* in l. 8. ff. ad L. Rhodiam de jact. utitur: an verò tum demum cum apprehensio corporalis secuta est? Christophorus Porcus com. ad §. thesauros. l. de rer. divis. disputat pro adfectione solâ, quam & gl. in l. un. C. h. t. & in l. 31. ff. de acquir. rer. dom. & alibi, assertum ir. Cui ad stipulatores feruntur Socin. l. 3. §. Neratius. n. 6. de acquir. poss. Dec. l. 1. n. 61. eod. tit. Valasc. de jur. emphyt. q. 15. n. 2. Rectius alij contrâ. Non solum arg. celebratissimæ l. si Barsatorem. C. de fidejuss. (obiter notandum, non ideo Barsatorum istic comprehensum requiri, quòd vis & proprietates verbi *invenire* hoc inferat: sed quia hoc nec aliud sponderat Decurio: quippe enim antè constabat latronem esse, nec ut detegeretur solum opus erat. Notandum & hoc, ineptè ex illa lege argui ad legem aut statutum arma gestare, aut vestibus segmenta aurea aut serica Mediolanensia, quale nuper in Galliâ promulgatum, imponere prohibens, & cum illis inventum puniens: quod Bart. ad d. l. si Barsatorum. tradit, sequentibus gruatim illum Doctoribus.) Sed & ex ratione juris: quòd res nullius occupatione acquirantur l. 3. pr. ff. de acquir. rer. dom. §. fere. vers. Quod enim. l. de rer. divis. Quod jure naturali, i. e. gentium, sine possessione non quærat dominium, l. 1. §. 1. de acquir. poss. Cujus paragraphi evolutionem quandoquidem nuper de eo habita amicabile collatio uti hæc nunc disputatum proponerentur, ansam præbuit, ceu elophonem huic dissertationi imposituri sumus: si præmiserimus priùs de hujus apprehensionis notabili quodam effectu.

40. Is verò est, ut illâ secutâ inventor non solum suum faciat thesaurum, cum dominus loci licitis modis illum invenit: sed & cum non dominus in alieno ipsum eruit (vid. thes. 28.) aut cum vetitis artibus illum venatus fuit, (vid. thes. 23. & 24.) pro diversis inventionis modis aut totum aut partem fundi domino aut fisco, citra aliam ab ipsis factam possessionis apprehensionem, acquirat, §. thesaurus. l. de rer. divis. l. 3. §. pen. ff. de jur. fisc. l. un. ubi Placca, n. 6. vers. item quâ actione. C. h. t. Atq; hac in parte jus de thesauris aliquid à mero jure civili accepit, ut ipso jure vi Constitutionum hac de re promulgatarum dominium in quem transeat: veluti fit in continuatione dominij in heredem & legatarium:

rium: vide pulchrè Donel. 4. com. 14. in fin. Ut rectè etiam excep-
tionibus regulæ l. traditionibus. C. de pact. à Gifanio in explicat. d. l.
traditis possit & hæc accenseri. Ex quo confectarium nunc est,
vetitis artibus erutum thesaurum, & ante latam sententiam ad
fiscum nihilominus pertinere, Molin. de l. & l. tract. 2. diff. 56. n. 1.
tum, perperam glossam in sæpe d. §. thesauros. verb. domino. avocanti
thesaurum aut ejus partem conditionem hîc ex lege dare: & ve-
rius esse, per rei vindicationem illum avocari posse, l. in rem. ff. de
R. V. Bocer. de regalib. cap. 3. n. 195. Nisi, quia furtum etiam in
thesauro quâ portionem ejus alteri debitam committi placet,
Menoch. lib. 5. præf. 30. n. 8. & consil. 816. ex D. Thomâ, Richardo, Na-
varro: Sylvest. in Sum. verb. Inventum. n. 1. per l. falsus. 43. ff. de furt.
juxta rei vindicationem & conditio furtiva competere dicenda
est. Quo ipso evenit, quoniam furti & criminaliter agitur, non
solum extra ordinem, l. fin. ff. de furt. sed & publico capitali judi-
cio, Const. Frid. de pace tenend. §. si quis quinq. solidos. ut, licèt, in spe-
ciem lepida & festiva res sit inventio thesauri, & quæ vel puncto
mobilis horæ facilè quem ditare possit, si adsit dexter Hercules,
Fr. Balduin. ad §. thesauros. l. de rer. divis. ea quandoq; scorpionem
habeat intus dormientem & funestos pariat exitus, uti monet
Joan. Bernard. Muscatel. in prax. criminal. tit. ult. n. 135. & ex eo
Joan. Bapt. Cost. de facti scient. & ignor. cent. 1. dist. 60. n. 1. Finge
in alieno privato aut fiscali fundo inventum, atq; ideo si fortui-
to, dimidium; si data operâ, totum alterius aut fisci factum the-
saurum. Finge, legem aut Consuetudinem esse (ceu fieri posse
thesi 21. dictum) uti omnis thesaurus fisco vindicetur, invento-
rem verò vaftrum id quod invênit, ut clam sibi habeat vel totum
vel partem, tentare. Quòd si ejus rei indicia scintillent, anno-
tatum est à magnis viris, vel quæstioni subijci inventorem: quo
fit nonnunquam ut post contracta ossa thesaurum restituere,
sæpe etiam ut se servet patrimonium totum impendere (adde,
aut laqueo interversionem luere) necesse habeat, uti verbis Se-
bastiani de Neap. loquitur Joan. Bernard. Muscatell. de cognit. de-
lict. cap. ult. n. 135. Carer. pract. criminal. ubi agit de tortura, §. circa secun-
dum. n. 29. Prosp. Farin. prax. crimin. lib. 1. tit. 5. quæst. 42. n. 40. & seqq.
Dan. Möller. ad Const. Electoral. c. 53. n. 8. & 4. semestr. 27. in fin.

41. Colophonem igitur huic dissertationi imposituri, evolutionem §. Neratius. l. 3. de *acquir. vel amitt. poss.* veniam præfamur liberiori extra oleas discursui. Et quia altiorē indaginem is §. meretur, nos etiā tanto facilius rogatam merebimur veniam. Indaginē illum mereri evincit, quod magni nominis Jcti in ejus interpretatione hæserunt, & fortassis impegerunt. Zafius enim (at quantus vir!) ad divinationes adigitur. Imò ideo quod Neratij & Proculi opinioni alio nullo modo color allini possit, quàm si divinemus hoc ideo de possessione thesauri illos sensisse, quod Manlius & Brutus alterum de ejusdem usucapione senserint (in quo adsecram habet Barbofam ad *sep. d. l. 8. §. si fundum. n. 36. ff. solut. matr.*) colligit inde regulam: *Tacitam & necessariam divinationem non solum unius vel duorum verborum, sed etiam totius sententiæ esse recipiendam: tandemq; exclamat: Dicat mihi aliquis in toto orbe terrarum cur non sit hic necessario divinandum?* At mehercle Paullus vel per ipsam particulam *Ceterum*, duo hæc quæ sita separat, & utrumq; ex semet ipso æquè principaliter refert, non quod alterum ex altero sit consecutarium. Et verò ex ipso contextu apparet, non auctoritate Manlij & Bruti (de quib; fortè ne per somnium in mentem ipsis hoc adferentibus veniebat) inductos, sed ex principio jam antè posito consecutivè hoc adferuisse. Quale hoc principium? Nempe & solo animo possessionem acquiri: *vid. th. seq.* At probumne hoc? Minimè: quod Paullus non attingit. Rectène verò ex hoc principio illatum, *Ideoq; continuò me thesaurum possidere, si affectum possidendi habuero?* Rectè. At cur Sabinij sententiæ præfertur? Non quod consecutio mala sit: sed quod principium, ex quo illa protuberat, falsum. Quamquam sententiæ Sabinianæ suæq; adstipulationis veram hanc rationem non exprimat hîc Paullus. In principio igitur concipiendo errarunt Neratius, non in principiato inde extrahendo. Insonetq; hîc auribus nostris Medici summi regula *lib. 4. de different. puls.* Non eas reprehendendas definitiones, quæ ex præjudicijs sectæ confectæ sunt, sed ipsa præjudicia tollenda. Uti igitur stante illo principio, solo animo possessionem acquiri, firma fiat consequentia, *ergo continuò thesaurum possedero*, &c: sic illo ceu hypogæo diruto, coenacula etiā imposita ultrò ruinam sequuntur:

ur: h. e. id quod consequenter inde deducebatur. Nec puto
hunc §. si rectis eum oculis intueamur, tam nobis reddere horri-
bilem & *αὐτοτελευτὸν* Ictum Paullum, uti hinc à Zasio proponitur.

42. Atqui, obstrepat aliquis, Neratius & Proculus statuerunt
& solo animo non posse nos acquirere possessionem: textu *b. §. Neratius*. hoc signatè exprimente. Nempe hoc ulcus istud est,
quod tangi poscit. Suboluit magnis viris locum hunc
adeò rectè non habere. Unde Zasio: *Illatio est impertinens ad ante-
cedens, quod in Ictis est mirabile: ne repetam ejus divinationem & de
divinationibus hinc factam regulam, thes. præced. laudatam.*
Barbosa, n. 35. *Illatio quidem non bene sequitur ex regulâ postâ.* Duarenus:
*Verisimile est hic integram sententiam non referri, quàm plenius aliquanto ex-
presserat Neratius & Proculus, eamq; ideo describere non curavit Paullus, qui
excubant eorum libri.* Ferretus *Et ideo*, phrasin vult esse conjun-
gentem non inferentem, ad *d. §. Neratius*. Quod Duarenus jam
olim uti insolens & nusquam apud probos authores visum, cen-
soriâ virgulâ notavit. Rad. Fornerius 3. *rer. quotid. cap. 23.* refert
h. §. inter exempla inanium, otiosarum & inertium ætiologia-
rum: suiq; tamen & quid faciat immemor Ferreto mox adstipu-
latur, cujus interpretatione admisâ non debebat h. §. in censum
ætiologiarum inertium referri. Quorsum hæc tam prolixè?
Horsum: Ut quod nuper urgebamus, & ex illo demum tem-
pore à Gifanio etiam motum vidimus, ad illud denuò adstruen-
dum viam nobis sternamus, abundare hinc particulam negantem.
Quam uti extorrem hinc præiiciendam censeamus hæc necessa-
ria facit ratio: Quia secus à Zasio & Forneriano convicio im-
munis hic §. præstari nequit, & quam in faciem vertas *ἀνακρίσι-
ον* se prodit: nec medetur Duareni divinatio, aut anomala Ferreti
explicatio. Præter hanc necessariam, faciunt & probabiles ra-
tiones aliæ: I. Quia solemne hoc erratum tam superfluarum,
quàm deficientium negationum, cum in alijs, tum & in ipsis Pi-
sanijs libris, testib. Ant. August. 1. *em. 2. & 4. emend. ult.* Hotom.
& Cujac. *pæssim in observ. & alibi*: Elb. Leonino 7. *emend. cap. 10.* &
alijs qui cumulos congessecunt. II. Quia constat Interpretes,
ubi scrupulus hæsit, sapissimè textui consultum ijsse additio-
ne aut demptione negativæ. Unde tot Accursianæ formulæ,

vel legis affirmativè, vel legis negativè, &c. Potest igitur & hinc ab interpretibus investa esse. III. Quia *anistoria* & Juris & aliarum rerum fuit interpretibus medijs avi solemnibus: uti multa, etiam ridicula glossis & interpretationibus suis infarserint. Ut mirum cui fieri non debeat, in hoc legis hujus §. qui in fine quidem jus continet, initio verò & medio historiam juris, oculos cæcutiisse interpretibus, per quorum manus ad nos libri Juris Civiles transiêre, ut historiam Juris pro Jure arripuerint, & ne non quadraret, negativam intruserint. IV. Non infrequens est geminationes syllabarum errores genuisse, idq; & in jure civili & apud varios authores diversi nostri seculi Aristarchi notârunt. Potuit igitur & hinc ex ultima syllaba *τὸ* animo enatum esse non. Cujusmodi planè errorem notavimus primi in gloss. ad can. 1. dist. 31. & sesquicentenariâ præscriptione tutantem se lectionem quod si qui subdiaconi NON sunt, non cogantur continere, volentibus proletarijs editionibus ipsoq; contextu canonis evincente rescripsimus: quod si qui subdiaconi modo sunt. Error fuit ab antiquo scriptionis cõpendio *mō* & extritione primi temonis in primâ litera: nullâ re admisso facilior nostro præsentè, nisi quòd temo illic justo se titulo superimposuit literæ, hinc verò clam irrepit. At hujus tam abundantia quàm defectu, sæpe corrupta veterum esse loca, post alios duobus exsequitur capitibus Rad. Forner. 3. rer. quotid. cap. 26. & 27.

43. Subijcit huic Neratij & Proculi de thesauro opinionè, licèt minùs veræ minùs tamen etiam absurdæ, aliam Manlij & Bruti longè exorbitantiorem & magis erroneam: qui volebant fundo usucapto thesaurum etiam, quem possessor nesciebat in fundo latere, usucaptum. Quam pulchro dilemmate proffigat, aut nescit possessor thesaurum, & non possidet: aut scit, & si possidet est malæfidei possessor. Remotior hæc à verò ista alterâ Neratij & Proculi: cùm ista possessionem solam largiatur, hæc etiam usucapionem. At plus est usucapere posse, quàm possidere: cùm hoc in injusto etiam possessore verificetur, illud in solo justo.

44. Id verò quod ab antiquo interpretes turbavit, intactum non relinquendum: agaturne hinc de thesauro propriè an impropriè dicto, hoc est de cognita an incognita pecuniæ depositione?

Indi-

Indistinctè putamus illud positum de omni depositione in adfer-
 tione Manlij & Bruti: Cæterùm in notâ Pauli, licet in priore di-
 lemmatis parte pariter indistinctè capiatur, (utrinq; enim verum
 quòd ne possideat quidem, nedum ut usucapiat: nec obfcit quod
 de usucapione adijcitur, quod remotivè fit nec positivè, notante
 hoc rectè Zafio) in posteriori tamen, *sed & si sciat*, &c. thesaurum
 depositionis cognitæ solùm innui asserimus, idq; cum Hugolino
 contra Accursium, qui accipit hîc *quia scit alienum*, h. e. non suum
 & exemplum hoc facit regulæ: *Omnes scire debent quod suum non est,*
ad alios modû omnibus pertinere: l. ult. C. unde vi. Quo admissio nun-
 quam aut valde rarò thesaurus occupatione acquireretur, magis
 quòd vix ullus tam possit esse *ἀδέρσιος*, quin superent, licet
 ignorentur, sin minus dominus, saltem ipsius heredes. Nunquam
 etiam usucapione: quam tamen in alios quandoq; dominium
 transferre thesauri negare non possumus; nisi inepti vaniloquij
 veteres illos Jctos hac de re disputantes arguere velimus. Quan-
 do verò usucapiatur, id thesi 16. dictum.

45. Atq; hæc quidem uti quid deliciarum (& Zafius ad d. §. Ne-
 varius. in fin. deliciosam; nonnullas quæstiones pulchras & convi-
 vales; Choppinus verò de thesauro disputationem planè au-
 ream appellat: & amœnitatis, quæ in hac materiâ; meminit Fr.
 Balduin. ad §. thesauros.) sub brevi involucro §. thesauros. l. de rer.
 divis. & l. un. C. h. r. atq; aliorum correspondentium textuum la-
 titet, dispalescat, spretis thesum legibus; & fortassis non absq;
 Alcinoi apologis (ne quid diffiteamur) proponere libuit. Addi-
 to hîc sub exodium, ex tribus congressuum generibus, quæ fa-
 ciunt *διδασκαλικὸν*, quod institutionis; *ἐριστικὸν* quod victoriæ;
πειραστικὸν, quod exercitij gratiâ in eruenda veritate instituitur;
 sin exilitas nostrâ nos desperare jubet de primo, saltem ad Ga-
 ramantas ire jussu secundo, turpis *πνηθολογίας* fonte, tertij nos
 alleclas profiteri, & quos cum D. Augustino, *non pigeat,*
sicubi hæsitamus, quærere; nec pudeat, sicubi
erramus, discere.

F I N I S.

Corollaria.

I. *Qua illa prior via ex duabus, quis in casu Juliani l. 7. pr. verf. nec videtur. minori vendenti consultum visum fuisse glossa ibid. verb. adversari. ait, his verbis: Una, contra emptorem ex vendito ad decipiendum?*

II. *Qua mens Bulgari, in gloss. ibid. verb. si in hoc ipso. cum ejus dictum refertur: Præcessit venditio, ut infirma sequatur traditio, ut infirmata per actionem de dolo?*

III. *Ratio publici aspectus, rationem juris in tigni juncti controversia vicit, cum dominus tignum suum vindicare & ejus nomine ad exhibendum agere vetitus fuit: Cum contra b. f. possessorem in duplum actio datur: Cum exemptione & restitutione tigni ei, qui junxit, liberare se integrum non est.*

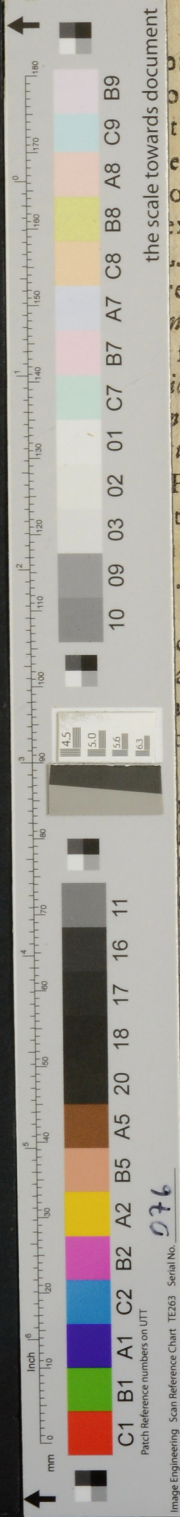
IV. *Directa libertas & per indirectum data fuit.*

V. *Quid in l. 12. §. I. ff. de usû & habit. folia? Fortassis idem quod funes in vetustis nonnullis editionibus in l. 12 §. 18. de instruct. vel instrum. leg.*

Erratorum quorundam Indiculus.

Thef. 2. lin. 5. leg. *thesaurus*. thef. 6. lin. 3. leg. *Betsius*. thef. 11. lin. 3. leg. *sive aurum*. thef. 13. lin. 3. & *inventorem*. thef. 14. lin. 21. tolle *ne*. lin. 37. leg. *opes suas*. thef. 27. proximâ ab antep. tolle *nondum*. thef. 28. & 29. corrige numeros initiales. thef. 33. lin. 45. leg. *prædixiti*. Sæpius unius literæ vitium deprehendes, semel etiam atq; iterum per festinationem factam lacunam: ac imprimis in thef. 28. At illas hîc omnes annotare, & has nunc explere abs re esset,

the scale towards document

consequenter inde deducebatur. Nec pu-
tamus oculis intueamur, tam nobis reddere horri-
tum Paullum, uti hic à Zasio proponitur.
repetat aliquis, Neratius & Proculus statuerunt
nos adquirere possessionem: textu h. §.
experimente. Nempe hoc ulcus istud est,
Suboluit magnis viris locum hunc
Unde Zasio: *Illatio est imperinens ad ante-
mirabile: ne repetam ejus divinationem & de
factam regulam, thes. præced. laudatam.*
idem non bene sequitur ex regulâ positâ. Duarenus:
*sententiam non referri, quàm plenius aliquanto ex-
ulcus, eamq; ideo describere non curavit Paullus, quia*
Ferretus *Et ideo, phrasin vult esse conjun-
tem, ad d. §. Neratius.* Quod Duarenus jam
usquam apud probos authores visum, cen-
Rad. Fornerius 3. *rer. quotid. cap. 23.* refert
narium, otiosarum & inertium ætiologia-
quid faciat immemor Ferreto mox ad stipu-
atione admisâ non debebat h. §. in censum
am referri. Quorsum hæc tam prolixè?
super urgebamus, & ex illo demum tem-
motum vidimus, ad illud denuo adstruen-
amus, abundare hic particulam negantem.
hinc proijciendam censeamus hæc necessa-
secus à Zasio & Forneriano convicio im-
æquit, & quam in faciem veritas ἀνακρίσ-
etur Duareni divinatio, aut anomala Ferreti
anc necessariam, faciunt & probabiles ra-
a solemne hoc erratum tam superfluarum,
egationum, cum in alijs, tam & in ipsis Pi-
nt. August. 1. em. 2. & 4. emend. ult. Hotom.
& alibi: Elb. Leonino 7. emend. cap. 10. &
gesserunt. II. Quia constat Interpretes,
sepissimè textui consultum ijsse additio-
gativæ. Unde tot Accursianæ formulæ,
F 3. vel.